Դ. ԱՐԻ ԹԻՒ 932 ՇԱՐԵԹՇԱԲԹԻ 11 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1887 (Դ. Տ.) 23 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1887 28 ՃԷՄԱԶԻԼ ԷՎՎԷԼ 304

20 ՓԱՐԱ (ՄԻՆՉ ՏՆՕՐԵՆՈՒԹԻՒՆ)

ԱՌԱՒՕՏԱՅԻՆ ՕՐ ԵՒ ԱՅԼ ԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂՎԻ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱԶԳԱՅԻՆ ՕՐԱԳՐԻ
Գալաթիա, Նորատունկեան-խան

غزته ادارهسنه

Direction du journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ (ՄԻՆՉ ՏՆՕՐԵՆՈՒԹԻՒՆ)

ԲԱԺԻՆՆԵՐԻ ԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար	Տարեկան	գրասենեան արժէք	160
» »	Վեցամսեայ	» »	80
» »	Չորսամսեայ	» »	40
Դուրսը	Եւ տեղական	» »	
Թղթատարով	տարեկան	» »	240
Գաւառաց, Հնդկաց	Եւ արտասահման		
Թղթատարով	վեցամսեայ	» »	120
Օտար երկիրներ, առանց	Գրանց		56
» »	վեցամսեայ	» »	28

Դուրս գրուած դրամագոյն ճարտարարարքը Տնօրէնութեան վրայ է, խմբագրութեան գրուած նամակ կամ գրութիւն եւ չարուիր։

Les annonces sont reçues à l'Eastern Agency place Karakeny Deïrmen Ilia Constantinople.

Կ. ՊՈԼԻՍ, 11 ՓԵՏՐՈՒԱՐ, 1887

ԱԶԳԱՅԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՅԱՌՄ.Զ. ՍԱՄԱԹԻԱ.

Կիւրակի առաւօտ եկեղեցական մեծաշուք հանդէսն ունէի բարոյական մեծ նշանակութիւն մը։

Տարիներէ հետէ կը սպասուէր այդ օրուան, և այդ օրն պիտի յիշուի տարիներով։

Միայն վաղեմի տաճար մը չէր որ կը վերականգնէր, իւր աւերակաց մէջէն բարձրանալով հոյաշէն։ Նիւթական վերաշինութիւնն էր արդիւնք բարոյական վերաշինութեան։

Ի՞նչ էր Սամաթիա քառորդ դար յառաջ, ի՞նչ եղաւ այնուհետեւ, ու ի՞նչ կրնայ լլնել յետ այսորիկ։

Սամաթիա, բնակավայրն հայկական առաջին դաղթականութեան ի Կ. Պոլիս։ Սամաթիա, ընդ երկար կեդրոնավայր Ազգ. Պատրիարքութեան և կեդր. Վարչութեան Հայոց ի Թուրքիա, քան զալ ամենայն թաղօրայս Կ. Պոլսոյ նշանաւորագոյն դեր մը կատարած է անցեալին մէջ։

Սամաթիա տուաւ Ազգին երեւելի և բազմարդիւն զաւակներ. բազմաթիւ և ժրաջան ուսուցիչներ, ապտակաւոր և կորովալից լրագրագիտներ, համբաւաւոր երեսփոխաններ և մեծանուն պաշտօնեաներ։ Սամաթիա եղաւ արդիւնալից կեդրոն ազգօգուտ ձեռնարկութեանց, կրթական և բարեգործական ընկերութեանց։ Սամաթիոյ երկու սեռի դպրոցք եղան երբեմն համայն Կ. Պոլսոյ ազգային առաջնակարգ կրթարանք։

Այլ, աւաղ, քսան տարի առաջուան բազմաղէտ հրդեհն եկաւ քայքայել և ցրուել այս ամէն օյժեր։ Հարիւրաւոր հայ ընտանիքներ մատնեցան ի ծայրագոյն թշուառութիւն, կորուսանելով ամէն ինչ։ Եկեղեցին վիճակեցաւ եղաւ իւր հօտին։ Աւերակաց տիրատեսիլ կոյտ մը դարձաւ ինչ որ էր երբեմն զարգացեալ թաղ մը, գործոն հասարակութիւն մը, վառվռուն ընկերութիւն մը և յառաջդիմական կեդրոն մը։ Երկար, շատ երկար պահեց Սամաթիա իւր սուգ։ Սամաթիացիք, զանազան մասնակ, և հեռակայ թաղեր ցրուեալ, և նիւթական կեանքի ստիպողական պահանջմանց դէմ մաքառելու հարկադրեալ, տարիներով անկարող եղան թաղային վերաշինութեան։ Բայց միաբէ չկանգնեցին Սամաթիոյ անցեալ փառքն։

Օրվէ՛ն օրէ երկաթուղի և թրամուէյ մուտեցուցին Սամաթիան Կ. Պոլսոյ միւս բազմահայ թաղերուն, շարժումն ու կենդանութիւնը վերսկսան արծարծել Սամաթիոյ մէջ։ Շնորհիւ նոր շինութեանց, Սամաթիա կանոնաւոր և գեղեցիկ թաղի մը երեւոյթն առաւ, և առաջուընէ աւելի բազմամարդ, աւելի կենդանի կեդրոն մը դարձաւ։ Այլ և այլ թաղեր ցրուեալ Սամաթիացւոց մէջ դանուեցան պատուական անձնաւորութիւններ որոց չանքերը պսակեցան նիւթական մեծամեծ յաջողութեամբ։ Սամաթիայէն դուրս Սամաթիա մը կազմուեցաւ, հօրենական Սամաթիոյ վերականգնումն սիրահարաբար նոր Սամաթիա մը, ինչպէս՝ ազգային մեծամեծ աւերումներէն ի վեր՝ հայրենիքէն դուրս կազմուած կայ հայրենիք մը, որ պարտ կը համարի խորհիլ մայր-հայրենեաց զարգացման համար։ Թաղային վերակազմութիւն, դպրոցական վերակազմութիւն, քիչ քիչ յառաջ տարուեցան։ Նոր երիտասարդութիւն մը նոր ոգի մը մտցուց թաղային գործունէութեան մէջ։ Բայց ամէն ինչ անկատար կը մնար, Սամաթիոյ վերածնութեան կը պակսէր մեծ գրգիռ մը, քանի որ Ս. Գէորգ եկեղեցին աւերակ կը մնար։ Վերաշինութեան գործոն քանի մը տարի յառաջ սկսումն եղաւ ուրեմն առիթ մեծ ցնծութեան Սամաթիոյ մէջ։ Գործը դանդաղօրէն յառաջ գնաց, բայց վերջապէս ի գլուխ եկաւ։ Երկրորդն եղբարք Յակոբեանք, իրրեւ նախկին Սամաթիացիք, գործին գլուխ կանգնեցան առատաձեռն նուէրով մը։ Միքայէլ էֆէնտի Յակոբեան նուիրեց նաեւ զիւր աշխատութիւն ուրիշներն յառատաձեռնութիւն գրգռելու և գործն ի բարի վախճան ածելու համար։ Սամաթիացիք համօրէն ըստ կարի աջակցեցան։ Մարմարաղարիս ուրիշ թաղերու ազգայիներ եւս համակրանօք ողջունեցին Սամաթիոյ վերածնութեան այս երեւելի նշանը։ Կառուցուեցաւ քան զնախորդն շատ աւելի գեղեցիկ, շատ աւելի հաստատուն տաճար մը։ Մարմարայի Մովսէս իշխող օգնական ընտիր դիրքի մը վրայ։ Թէև դրամական նպաստն արդիւնքն 6,000 ոսկին չանցաւ, բայց կառուցուած չէնքն, եթէ հաշուի դրուին հիմերն ու քարերն, ունի 10,000 ոսկիէ աւելի արժէք։

Ս. Գէորգի նորաշէն եկեղեցւոյն օծման արարողութիւնն, այս կիւրակի, եկաւ յիշեցնել Սամաթիացիներուն և Կ. Պոլսոյ համօրէն հայ հասարակութեան թէ Սամաթիոյ թաղային և ազգային վերաշինութեան գործն յաջողութեամբ պակուած է։ Հաղարաւոր ազգայինք օրը Կ. Պոլսոյ ամէն կողմերէն այս կիւրակի Սամաթիա դիմեալ փութացած էին, միայն եկեղեցական արարողութիւն մը տեսնել չէին գացած։ Բնազդօրէն կը զգային մարքաղարիս միւս թաղերն եւս թէ Սամաթիոյ վաղեմի տաճարին վերաշինութիւնը պիտի բանայ նոր թուական մը Սամաթիոյ ազգային կենաց մէջ։ Հասարակ ժողովուրդը կը վշտանար թէ Սամաթիոյ երկու դպրոցներուն վերաշինութեան վրայ տարուելով եկեղեցւոյն վերաշինութիւնն յետաձգուած էր։ Բայց հիմա Սամաթիացւոց երկու գաւառն ալ, հասարակ ժողովուրդն ինչպէս ուսեալ երիտասարդութիւնը, պատճառ ունին լիակատար գոհունակութեան։ Քանի տարի առաջուան մեծ վէրքը մոռցուած է արդ։ Ազգային հաստատութիւնք որք երբեմն Սամաթիոյ պարծանքն էին, վերականգնեցան ամասկ, դեթ նիւթական իմաստով։ Կը մնայ հոգ տանիլ բարոյական առաւել ևս կարեւոր վերականգնումը նորնչափ կատարեալ հանդիսացնելու։ Պէտք է աշխատիլ Սամաթիոյ երկու դպրոցներն իրենց նախկին հմայքն արժանի վիճակի մը վերածելու։ Թաղային մատակարարութեան պէտք է տալ նոր կանոնաւորութիւն մը, նոր զարկ մը, որպէս զի լաւագոյնս ծառայէ թաղային բարոյական զարգացման։ Սամաթիոյ երիտասարդութիւնն եւս պարտի, 1860-65ի երիտասարդութեան օրինակն աչքի առջեւ ունենալով, ընկերական նոր գործունէութեամբ մը օգնական լլնել հաղարաւոր Հայերուն ոլոց բնակավայրն է Սամաթիա։ Ինչո՞ւ համար Սամաթիա չունենայ վերսին զիւր ազգային ընթերցարան, զիւր ընկերական զբօսարան, զիւր տեսակ մը ակումբ (club), որ լլնի ժամադրավայր հայն պարիզեցի և դրօնն տարբերաց և վառարան հայն յառաջդիմասէր ձգտմանց զորս կը պարունակէ Սամաթիա։ — Աւաղիկ ի՞նչպիսի ակնկալութիւններ կը զարթուցանէ Ս. Գէորգ եկեղեցւոյն օծման պատմական արարողութիւնն։ Այդ ակնկալութեամբ հնամայն Կ. Պոլսոյ Հայք, ուրախակից լլնելով իրենց Սամաթիացի պատուական ազգակիցներուն, անչուշտ միաբերան աղաղակեցին այս կիւրակի. «ՅԱՌՄ.Զ. ՍԱՄԱԹԻԱ։»

ՏԻԱՐՊԷՔԻՐԻ ԹԵՄԸ

Տիարպէքիրէ կը գրուին մեղմ թէ Գեր. Դերձակեան եպիսկոպոսը վերադարձեր է դիւրաւորագոյն զայրոյթներէ ի Տիարպէքիր։ Իրեն կընկերանայ Օրթագիւղի Աբժ. Տ. Սահակ քահանան, զոր Ն. Գերապատուութիւն տարեր է Տիարպէքիր, ազգային դպրոցներու վերաուսոյցութիւնն անոր յանձնելու համար։ Մեր Թղթակից, յիշելով «բազմադիմի վնասներն» զորս Առաջնորդին երկարժամանակեայ բացակայութիւնը պատճառած է Տիարպէքիրի թեմին, կը յուսայ թէ այս անգամ Գեր. Դերձակեան Սրբազան հաստատ և յարատեւ պաշտօնավարութեան սկզբնաւորութիւն մը պիտի ընէ, և խղճի մտօք պիտի աշխատի գոհացնել իւր խնամոց յանձնեալ մեծ հօտին ազգային բազմազան պէտքերը։ Մեք եւս բաժանորդ ենք այս զգացմանց, բայց կը վախնանք թէ անոնք իրականալիք չլլնին։ Ցաւալի, անհասկնալի կարգադրութեամբ մը, Մշոյ առաջնակարգ վանահայրութիւնն և Տիարպէքիրի առաջնակարգ Առաջնորդութիւնը միացեալ մնան, Տիարպէքիրի Առաջնորդը, մինչեւ իսկ եթէ Գերձակեան Սրբազանին աւելի ձեռնհաս, աւելի արժանաւոր ումն լլնի, չպիտի կրնայ ըստ արժանւոյն խնամ տանիլ Տիարպէքիրի ընդարձակ թեմին ազգային ոլորտն կացութեան։ Կեդր. Վարչութիւնը սոյն միացումը ծանուցած էր իբրեւ առժամանակեայ անօրինութիւն։ Փոքն ալ ցուցուց անկէ ի վեր, թէ Գեր. Դերձակեան անկարող է ազդոգուտ հղանակաւորապարել թէ մեծ վանք մը, Հայաստանի ամենէն ընդարձակ, ամենէն հոյակապ վանքն, և թէ մեծ վիճակ մը, որ յուսանք ուրեմն թէ յիշեալ առժամանակեայ անօրինութեան տեղ վարչութիւնը վաղ ընդ փոյթ ի դիր կը դնէ տեւական և աւելի սահմանադրական կարգադրութիւն մը։

Մեր Թղթակից կը ծանուցանէ նաեւ թէ Տիարպէքիրի ձմեռն այս տարի սովորականէն շատ աւելի խիստ կը լլնի։ Տիգրիս գետն որ 30-35 տարիներէ հետէ սառած չէր, այս տարի սառեցաւ, և առատ ձիւն տեղաց։ Եռնեռար 25ին քաղաքին Ս. Սարգիս եկեղեցւոյն մէջ կատարուեր է կարծեցեալ հրաշագործ Տիգրանեան եպիսկոպոսին մահուան տարեդարձն, ի նեղիկարութեան խուռն բազմութեան։ Եկեղեցական ծախքերն հոգացեր են հանգուցեալն քառորդիք։ Ինչպէս կը յիշուի, Տիգրանեան ի կենդանութեան չնեղ տուած էր՝ հարուածիւտ մնապարծութեամբ՝ իւր մարմարեայ հոյակապ չիրիմ Ս. Սարգիս եկեղեցւոյ դաւթին մէջ, անոր վրայ արձանագրել տալով իւր կարծեցեալ մեծագործութիւնքեր։ Տիարպէքիրի Հայոց համար անչուշտ աւելի օգտակար պիտի լլնի Մատենադարան մը զոր «Հրաչագործն» իւր ծախքը կառուցած է եղեր նոյն եկեղեցւոյ շրջափակին մէջ, իւր 500 կոյր գիրքերը նուիրելով անոր։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԵԳԻՊՏՈՍԻ ՁԵՌՈՒԹԵՑՈՒՄԸ

Ֆրանսական լրագիրք սա կէտիս կը յայտնէ Սրբ. Հ. Ուոլֆի առաջարկներուն Եգիպտոսի մէջ յաջող բերած ազդուրութիւնը։

«Մարդ կ'ապշի կը մնայ իւրաք այս գեղեցիկ ազգ անյար անկապ առաջարկութեանց։ Ո՜հ, Եգիպտոսի և Զրանցի չեզոքացումը պիտի ընար զմեզ ուրախութեամբ և շնորհակալութեամբ առան Ցերութիւն որ ձեռք բերեր զան, երկար ժամանակէ հետէ կը բաղձանք այդ չեզոքացման։ Ադոր մէջ են Եգիպտոսի ապագան և բարօրութիւնը։ Զեգիպտոսի քաջ ճանաչողներն այսպէս կը խորհին, և անշուշտ այս պատճառաւ է որ «չեզոքացում» բառը սպրդած է Սրբ. Հ. Ուոլֆի առաջարկութեանց մէջ։

«Այլ ի՞նչպիսի արտառոց չեզոքացում մը կառաջարկուի մեզ։ Անգլիա զեգիպտոս ըստ կամս գրաւելու և վերագրաւելու իրաւունքով, իւր զօրքերն երկրին մէջէն անցուցանելու իրաւունքով, իւր սպայներով եգիպտական բանակը վարելու և իւր պաշտօնեաներով եգիպտական երկիրը կառավարելու իրաւունքով, ո՛չ միայն բրիտանական թեւարկութիւն կը հաստատէ եգիպտոսի վրայ, այլ նաեւ թեւարկութեան սահմաններէն ալ անդին կ'անցնի... Ադով Անգլիա պարզապէս կը պահանջէ ցերութիւններէն որ հրաժարին եգիպտոսի վրայ իրենց ամէն իրաւունքներէ, ինչպէս նաեւ եգիպտոսն չեզոքութիւնէն, ի նպաստ միայն Անգլիոյ։

«Ի լուր այս անլուր առաջարկութեանց, ամէն իրաւեկիր զարմացման ձիչ մ'արձակեցին։ Անընդունելի են Ուոլֆի առաջարկներն, անընդունելի։ Տեսա՞ կ'ըսէ թէ, այս առաջարկութեամբ Անգլիա կուզէ եգիպտոսի վրայ հաստատել զիւր թեւարկութիւն։ Իրաւունք ունի մեր Բարեղեան պաշտօնակից։

«Բաց ատոր, միթէ ա՞ինպէս կը կարծուի Լոնտոնի մէջ թէ խնդրոյն լուծումը միայն Անգլիայէն ու Թուրքիայէն կախում ունի։ Կը կարծուի՞ արդեօք թէ Տէրութիւնք յանկարծ պիտի հրաժարին Եգիպտոսի մէջ ունեցած իրենց բոլոր իրաւունքներէն և բոլոր շահերէն։ պարզապէս հաճոյանալու համար Անգլիոյ, որ ո՛չ մէկ Տէրութեան հաճոյ լլնել կուզէ։

«Կը կարծուի՞ թէ այս ամէն Տէրութիւնք պիտի թողուն որ Անգլիա լլնի բացարձակ տէր Եգիպտոսի։

«Եւ միթէ կարելի՞ է որ միւս Տէրութիւնք հաւանին Բարիզիւլասիոնեարուն ջնջման։

«Եթէ անդէ Կառավարութիւնն իւրօր կուզէ բարիք ընել Եգիպտոսի։ եթէ կուզէ պայուն հերքում մը տալ ամէն անոնց որք կ'ըսեն թէ Անգլիա ուրիշ բան չերազեր բայց եթէ զեգիպտոս ենթարկել իւր թեւարկութեան՝ մի միայն անդէ շահուց համար,— եթէ Անգլիա կուզէ ցրել այս կարծիք, բաւական է որ ընդունելի առաջարկներ ընէ։

«Օրինակի համար, Անգլիա կրնար առաջարկել— Զեղոքացում Եգիպտոսի. Ազատութիւն անցուդարձի Սուէզի Զրանցէն. Մասնական ջնջում Բարիզիւլասիոնեարու ի մասին պատժական գործոց,—բարւոքում որ դիւրաւ ձեռք կը բերուի՝ այժմեան խառն դատարանաց իրաւասութիւնը տարածելով պատժական գործերուն վրայ և եգիպտոսի ամէն բնակչաց վրայ, պահպանելով հանդերձ սոյն դատարանաց այժմեան առանձնաշնորհութիւնքն ի մասին իրենց դատաւորաց նշանակման եղանակին։

«Ամէն որ կ'ընդունէք այդպիսի առաջարկներ. զի յարմիժամ եգիպտոսի չեզոքացումն իրական կը լլնէր, և ո՛չ թէ կարծեցեալ։ Դա հաւասարապէս նպաստաւոր կը լլնէր մեզ։

«Եւ Մեծն Բրիտանիա կրնայ գործել այսպէս. կրնայ մեծ դիւութիւններ ընել Եգիպտոսի. որովհետեւ, ծովերու թագուհին, մեծ և հզօր լլնելով, կրնայ երբ և իցէ և ինչ որ ալ պատահի պահել զիւր գերիշխանութիւն յեգիպտոս և ապահովել զիւր տիրապետութիւն Հնդկաստանի ճամբուն վրայ։ Բայց չենք կրնար այսպիսի վերհանութիւն մը ակնկալել անդէ պետական մարդոցմէն, որք այնչափ գործնական են գործի մէջ և այնչափ խստապահանջ ախորժակներ ունին։»

ԱՒՍՏՐԻԱ ԵՒ ԶԵՌՆԱԿՈՐԵՈՒ. Կը ստուգուի թէ Վիէննայի կառավարութիւնն հաւատ չընծայեր Նէրիկա Իշխանին խաղաղասէր յայտարարութեան, և հետեւապէս զօրք և ռազմամթերք կը ղրկէ Հերսէք, ուր, մանաւանդ սահմանագլուխները, նախկին ապստամբք գաղտնապէս զէնք ստացեր են Զեռնակորէին։ Զեռնակորեան զօրքեր, բազմահարուածեան նոր զէնքերն ստանալով, կը դրկուին սահմանաց վրայ, Բեգերնպուրիկ Օսմ. դեսպանին կողմէ Բ. Դուռն եկած դիկուցմունք ուշադրութիւն կը հրաւիրեն Զեռնակորայի պատրաստութեանց վրայ։ Զեռնակորեան շարժումնք սովորաբար ցոյց կուտան այլուր պատրաստուող ծանրագոյն շարժումներ։ Նիբիդա Իշխան չի գործեր բայց երբ իւր մեծ պաշտպանն՝ Ռուսիա՝ մտադրէ մեծ հարուած մը։

—ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ՇՈՒԷՏ. Լ. Հերալդ, թէեւ չի զարմանար երբ լսէ թէ Ռուսիա նոր սանձգութիւններ կը խորհի ի կեդր. Ասիա, Յարմենիա և ի Պալքանեան թերակղզի, կասպի կը ցնայ՝ կարդալով թերթի մէջ թէ Ռուսիա կը մտադրէ Նորվեկեան Օֆոդէն նաւահանգիստը գրաւել. հանդէպ անգլիական եղերաց Սկովտիոյ։ Բրօնդատ և պալդիկեան միւս նաւահանգիստք ձմեռը կը սառին։ Օֆոդէն չի սառիր, և շատ դիւրաւ ռուս Կայսրութիւնն յարաբերութեան մէջ կը դնէ Ամերիկայի հետ։ Շուէտացիք և Նորվեկք հոգի մէջ են իրենց հիւր դրացւոյն այս չարաշուք խորհուրդն իմանալով։ Կիրեի թէ ռուս Կառավարութիւնը դժուարութիւն չպիտի քաշէ խնդիր յարուցանելու Շուէտ-Նորվեկիոյ հետ։ Ռուսական Ֆինլանտիոյ և Շուէտի միջեւ սահմանաց ճշդումը տակաւին շատ դիւր։ Եւ արտաքինեան լաւ կոչուած վարկաբեկն ցերին պատճառաւ երկուց երկրաց լրագրութեանց մէջ վիճերն անպակաս եղած են։ Լաբերը կը նեմանին թուրքս-պարսկական սահմանաց Բրդերուն։ Ամառը կը բնակին ռուսական հողի վրայ, և ձմեռն իրենց հօտերով կ'երթան բնակիլ Նորվեկեան տաք ծովեզերաց վրայ։ Նորվեկեան իշխանութիւնը թոյլ կուտան, ասուրը չեն առնուր, բայց կուզեն որ Լաբը դպրոցներու մէջ Նորվեկերէն ուսուցանեն իրենց տղայոց։ Ռուսիա չընդունիր դայս. «զի Ռուսիա, այնքարշի վրայ ամէն Տէրութիւնէ աւելի, հաստատ բաղաքականութիւն ըրած է իրեն որ իւր ամէն հպատակներ մի և նոյն պետական լեզուաւ դաստիարակուին։ Բոլոնիայէն մինչեւ ափքանեան սահմանագլուխը, ռուս Կառավարութեան չանգրութիւնը ուղղեալ են ռուսացուցման այն ձեւոյն, որով հպատակ ժողովուրդք համօրէն պարտին մէջբերնակ կրթութիւն մը ստանալ մի և նոյն պետական լեզուաւ։ Եթէ Լաբը յանդգնին ընդդէմ դալ այս յառակագծոյ, Ռուսիա ինքզինք անարդեալ կը համարի, և սպառնալիքներ կ'ընէ։ Բնական է ուրեմն որ Շուէտ, յիշելով թէ երբեմն Ֆինլանտիա իւրն էր, երկիւղ կը զգայ։

—)(40)(—

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԺԻԼ ՎԷՐՆ

ՀԻՆԳ ՇԱԲԱԹ ՕԴԱՊԱՐԿՈՎ

ԵՐԿԱՒԱՐՈՒՕՆԱԿԱՆ ՈՒՂԵՒՈՐԱՒՈՐԻՆ ԵՐԵՔ ՈՒՆԳԼԻԱՑՈՅ ՑԱՔՐԻՆԷ

ՊԱՏԿԵԱԼ Ի ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՃԵՄԱՐԱՆԷՆ

ԳԼՈՒԽ ԻԳ.

Վէյրոլա չէարժեցաւ։

«Ի՞նչ բան, տակաւին չե՞ք բարձրանար։

—Ոչ դեռ, պատասխանեց։ տաքնորը։ Շարունակէ՛։»

Քէնիէտին կը ծիծաղէր։ Ժոյէ նորէն տան փարայի չափ մետալ նետեց։ Օդապարիկը դարձեալ չշարժեցաւ տեղէն։ Ժոյէի դոյնը նետեց։

«Լսե՛ր մդա, ըսաւ Ֆէրրիւսան, Տէր, գու ես, եթէ չեմ սխալիր, չորս հարիւր լիպրայի չափ ծանրութիւնք ունիք։ ուստի պէտք է որ զոնէ մեր ծանրութեան հաւասար ծանրութիւն դուրս նետես, որպէսզի տեսնենք մեր ծանրութեան տեղը զրուած էր։

—Զորս հարիւր լիպրա նետե՛լ, գաչեց Ժոյէ ոգորմ ձայնիւ։

—Եւ տնոր հետ աւելի բան մ'ալ, որպէս զի կարենանք վեր ելնել։ Օ՛ն քաջութիւ։»

Բարեմբա տգան, խորին հառաչներ արձակելով, սկսաւ թեթեւցնել օդապարիկը։ Մերթ ընդ մերթ կանգ կ'առնուր։

«Կը բարձրանա՞նք, կ'ըսէր։

—Ոչ տակաւին, կը պատասխաներ միւս տոքթորը։

—Երբոյ կ'սկսի, ըսաւ վերջապէս։

—Նեռէ տակուան, կ'ըսեր Ֆէրրիւսան։

—Ահա կը բարձրանա՞ն, կը զոչէր Ժոյէ։

—Օ՛ն, Ժոյէ, մի՛ վախնար, նեռէ՛ տակաւին» կը պատասխանէր Քէնիէտին։

Յանկարծ Ժոյէ յանկարծակի վերջին հատոր մ'առնելով նետեց նաւակին դուրս։ Յանկարծ Վէյրոլա հարիւր տանչաչափ համբարձաւ, եւ փոքրիկն օդնութեամբ, շատ չանցած, չորակայ լերանց կատարներն անցաւ։

«Ա՛յժմ, Ժոյէ՛, ըսաւ տոքթորը, տակաւին գեղեցիկ հարատութիւն մը կը մնայ քեզ, եթէ յաջողինք պահել զայդ պարարմինչեւ մեր ուղեւորութեան վերջն, և գուն հա ուստ մարդ մը կը լլնես կենցաղ մնացեալ օրերուն մէջ։»

Ժոյէ չպատասխանեց եւ հեշտաբար տարածուեցաւ իւր մետալեայ անկողնին վրայ։

«Տես, սիրելի՛ Տէր, ըսաւ տոքթորն, որչափ մեծ է այդ մետալին ազդեցութիւնը նոյն իսկ աշխարհի ամենէն բարեբարոյ ազգն վրայ։ Որչափ կիրք, որչափ մոլի ախնչանք, որչափ եղեռներ պիտի ծնանի այսպիսի հանքի մը ծանօթութիւնն։ Ցիրաւի շատ տարակո՞ն է։»

Երեկոյին Վէյրոլա ինքնուն մղն յառաջացած էր դէպ յարեւմուտք, եւ հազար չորս հարիւր մղոն հեռի էր Զանզիպարէն ուղիղ դծով։

ԳԼՈՒԽ ԻԴ.

Հովը կ'ընկնի։—Անապատին մօտերը։—Զուրի պաշարին սպառումը։—Հասարտկաց ճիշ գիշերները։—Սամուէլ Ֆէրրիւսոնի երկիւղները։—Վիճակին անփոփոխ միօրինակութիւնը։—Էննէտիի եւ Ժոյէի զօրեղ պատասխանները։—Տակաւին գիշեր մ'ալ։

Վէյրոլա տատանեցաւ եւ գրեթէ չորս ոտ ծառի մը կատչելով զիւրեն անցուց կատաղեալ անդորրութեան մէջ։ Ուղեւորք կրցին թիչ մը քուն ճաշակել, որում շատ պէտք ունէին։ Նախընթաց օրերուն սրատյաց զգուշութիւնք տեսուր յիշատակներ թողած էին նոցա մտաց մէջ։

Առաւօտուն, երկինք վերստացաւ իւր փայլուն պարզութիւնն ու ջերմութիւնն։ Օդ ապարիկը բարձրացաւ օդերուն մէջ, եւ յետ քանի մ'անպտուղ փորձերու՝ հասանելի մը հանդիպիցաւ, թէ եւ քիչ արագ, ոլ զայն դեռ չարեւմտեան հիւսիս տարաւ։

«Ոչ եւս կը յառաջանանք, ըսաւ տոքթորն։ եթէ չեմ սխալիր, մեր ուղեւորութեան կէսը գրեթէ տասն տարի մէջ կատարեցինք։ բայց եթէ այսպէս երթանք ամիսներ պէտք պիտի լլնին աւարտելը համար։ Շատ ցաւալի է այս, մանաւանդ որ ջուրերնիս սպառելու վրայ է։

—Բայց կը գտնենք, ըսաւ Տէր, առ հնարին է որ դեռատի մը կամ տարի մը և կամ լճակի մը չհանդիպինք այս ընդարձակ երկիրներուն մէջ։

—Փոփաբելի է։

—Արդեօք ժոյէի լսուցած մետաղներուն ծանրութիւնն արդե՞լ կը լլնի մեր ընթացքին։»

Քէնիէտիի այս խօսքը կատաղ մ'էր ժոյէի դէմ, մանաւանդ որ ինքն ալ վարկեան մը նոյն զառանցանքն զգացած էր։ բայց յայտնի ըրած չլլնելուն համար, ինքզինք ազատ երեւցնել կ'ուզէր այնպիսի տարաբնութիւններէ, թէ եւ ծիծաղելով։

Ժոյէ խոժոռ նայուածք մ'ուղղեց նոնա։

Բայց տոքթորը պատասխան չտուաւ։ Վասն զի նոյն միջոցին Սահարայի անհուն անապատներուն վրայ կը խորհէր ծածկեալ ոսպատիով։ անդ ահագնչարամներ կ'անցնին եւ կրաւանք ջրոյ մը չեն գտներ իրենց ծարուն անցուցանելու համար։ Այս պատճառաւ մանրախոյզ ուշադրութեամբ կը զննէր երկրին ամենափոքր խուզուներն։

Այս նախապատրաստութիւն եւ վերջին դէպքերն զգալի կերպով փոխեր էին երեք ուղեւորաց մտաց ներսն արտաքոյ ուրութիւնը։ քիչ կը խօսէին եւ շատ կը խորհէին։

Ժոյէ ոչ եւս նոյնն էր յորմէ հետէ իւր նպաստածքն այն ոսկեղէն ոլոկանին մէջ սուզուեր էր։ Լուռ կը լլնար, անդադ ոչ ջոք կը դիտէր նաւակին մէջ շեղակուռեալ քարերն, որք ոգոր արժէք չունէին, եւ փոքն անդին էին։

Ամիրիէի այս մասին երեւոյթն երկիւղալի էր։ Տակաւ առ տակաւ ուռայութիւն կը տիրէր։ Ոչ եւս կը տեսնուէր գիւղ մը, ոչ ալ քանի մը հիւղակաց հանդիպութիւն։ Բուսականութիւնն տարաբ կը պակսէր։ Հաղիւ քանի մ'ոգաղուն տունկեր կը տեսնուէին, ինչպէս Սլովոիոյ ցոխաստանեարուն մէջ։ Լանդակ աւազներու եւ գայլաքաղներու սկզբնաւորութիւն մը, քանի մը հեռաստներ եւ փշոտ թմուտներ։ Այս ամրութեան մէջ երկրագունդին տարբերան դիմաքը տեր ժայռերու կերպարանքով կը ներկայանար։ Երանութեան այս նշանները մատնել վրատրին զուսաթիւ Ֆէրրիւսոն։

Զեր կարծուեր որ կարաւան մ'երրեք համարձակած լլներ այս անապատներն անցնելու։ անչուշտ Լիւսանեան ակերեւութ նշաններ, եւ մարդոց կամ անասուոց սպառակացեալ ոսկրներ թաղած կը մնէր։ Բայց չկային բնաւ։ Եւ կնդացուէր թէ չատ չանցած՝ անհուն աւազուտ մը պիտի տիրէր այդ ընդարձակ տարածութեան մէջ։

Սակայն չէին կրնար նահանջել, զէտք էր յառաջ երթալ։ տոքթորին ալ ուզածն այս էր, կը փոփաբէր իսկ որ մրրիկ մ'ելնէր եւ զինք այդ երկրին անդին բերէր։ Բայց ո՛չ մէկ տեսակ կար երկրին երեսը։ Նոյն օրը Վէյրոլա հազիւ երեսուն մղոն ճանրայ ըրած էր։

Եթէ ջուրն սպառած չլլնէր։ Բայց երեք գաղն միայն մնացած էր։ Ֆէրրիւսոն մէկ կողմ դրաւ անոնցմէ մին իրենց պասաբը զսպացնելու համար, զոր ինքնուն տառիճանի ջերմութիւն մ'անտանելի կ'ընէր։ ուստի երկու գաղն ջուր կը մնար փոքրիկն անուշդ տալու համար։ Մէկ ժամու մէջ չորս հարիւր ոչխարուն խարտանդ տանդաչափ կաղ կը ծախսէր, ուստի յինուն-չորս ժամ միայն կրնային երթալ այդ երկու գաղն ջրով։ Այս հաշիւները չատագիտական ճշդութիւն ունէին։

«Ցիսուն-չո՛րս ժամ, ըսաւ իւր ընկերաց։ Դրդ, որովհետեւ միաքս գրած եմ որ գիշերը չուզեսրիմ, որպէս զի եթէ ճանրան գետակ մը, ուռուս մը, ալրիւր մը, լճակ մը կայ, չվրիպի տեսութենէս, ուստի երեք ու կէս աւուր ուղեւորութիւն կը մնայ մեզ, եւ նոյն միջոցին ամպատնաս ջուր գտնել հարկ է։ Այս ծանր վիճակը պատրաստ համարեցայ խնայելու ձեզ, բարեկամք, փասն զի դալն մը ջուր միայն կը պահեմ մեր ծարուն անցուցանելու համար, ուստի պէտք է որ խիստ խնայողութեան ենթարկենք զանձ։

—Խիստ խնայողութեամբ տուր մեզ ջուրը։ պատասխանեց օդաորդը։ բայց տակաւին յուսահատելու ժամանակ չէ։ Երբեք որ ունինք մեր աստիճ, կ'ըսես, այնպէս չէ՞։

—Այո՛, սիրելի Տէր։

—Լա՛ւ։ որովհետեւ մեր ցուրին օգուտ մը չտանի, մինչեւ երեք օր ժամանակ ունինք որոշում մ'ընելու։ Ուստի կրկնատանենք մեր աշխատութիւնն։»

Երկուսն ճարն ժամանակ ջուրը մեծ ուշադրութեամբ չափուեցաւ։ իսկ օդին քանակն ուշադրաւ զատմութիւնն մէջ։ բայց շատ խնայելու չէր դար այդ ընդերին, որ առաւել ծարատեցնելու կը ծառայէ՝ քան զովացնելու։

(Շարունակելի)

Ռուսիա անհունապէս աւելի զօրեղ է այժմ քան Մեծին Պետրոսի ժամանակն, երբ Ֆինլանտիա զառաջինն կորզուեցաւ Շուէտէն, և բան Ալեքսանդր Առաջնոյ ժամանակն, երբ Ֆինլանտիա վերջնապէս թողուեցաւ Ռուսիոյ։» Անգլ. լրագիրք դիտել կուտան թէ, Ռուսիա Սկովտիոյ հանդէպ զինուորական և նաւային կայան մը ձեռք բերել ուզելով, ուղղապէս անգլ. վաճառականութեան և անգլ. նաւատորմին ապահովութեան կը սպառնայ։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ս. ԳԷՈՐԳ ԵԿԵՂԵՑԻ ՍԱՄԱԹԻՈՅ

Սամաթիոյ Թաղ. Խորհուրդը մեզ կը հաղորդէ Ս. Գէորգ եկեղեցւոյ նուիրատուաց հետեւեալ ճիշդ ցուցակն, ըստ հաշուետուփարաց։

Լիրա	օսմ.	
2,300		Ցակոբեան Ազնուաբուք հարազատք
630	70	Կտակ Մնակեան հանգ. Մանուկ աղայի հանդերձ տոկոսով
500		Հանգուցեալ ընծառանդութեան կարգադիր Մանաժողով
500		Բարեպաշտ աղջային ոմն ձեռամբ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր
1605	59	Ընդհանուր հանգանակութենէ
52	37	Գանձանակներէ
26		Վաճառեալ նիւթերէ և դրամական շահ
100		Եկեղեցասիրաց մ'ութիւն թաղիս վասն խաչկալի
160		Պարագ
5924	66	Գումար ծախուց։

Լուր կը տրուի մեզ թէ՝ Ս. Գէորգ եկեղեցւոյ օծման հանդիսին օրը ժողովրդեան կողմէ եղած նուիրատուութեանց գումարը կը հասնի իբր 130 ոսկւոյ։

ԱԶԳ. ԳԵՐԵԶՄԱՆԱՏՈՒՆ ՊԵՏԻՐԲԱՇԻ

Երէկի Լէոնիդ Հէրալդ, տեղեկութիւններ հաղորդելով երկուշաբթի առաւր Ազգային ժողովոյ գանձական նստին վրայ, կ'ըսէ թէ Ս. Պատրիարք Հայրն որոշեր է եկեղեցական Համագումար ժողով գումարել՝ Պէշիքթաշի գերեզմանատան խնդրոյն կարգադրման համար։

Ս. ՓՐԿՉԻ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Մանուցեալ թէ Վեհ. կաթողիկոսը 400 ղուպլի նուիրած էր ի նպաստ Ազգ. Հիւանդանոցին։ Հիւանդանոցի Հոգաբարձութիւնը շնորհակալեաց և երախտագիտութեան գիր մը պատրաստած լինելով ուղղեալ առ Ն. Վեհափառութիւն, Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրն յատուկ գրութեամբ մը ղրկեց զայն առ Հայրապետն Ամենայն Հայոց։

ԲԱՂԷՇԻ ՎԻՃԱԿԸ

Բաղէշէ մեզ գրուած նամակ մը գովեստիւբ կը խօսի այժմեան առաջնորդական տեղապահ Գեր. Պաղճեան վարդապետի վրայ, որ իւր նախորդին յարուցած գժտութիւններն հանդարտեցնէ յետոյ, ազգուապէս ձեռք զարկած է իւր վիճակին անկերպարան կացութեան բարւոքման։ Ազգային գործոն վարչութիւն մը կազմած է, որուն աջակցութեամբ կը յուսայ դարման տանիլ շրջակայ հայ գիւղերէց բարոյական եւ նիւթական անկեալ վիճակին, որ տխրութիւն կ'ազդէ ամէն զգայուն սրտի։ Տեղապահ հայրն ուշադրութիւն ալ դարձուցած է վարժարանաց վրայ, ոյց վիճակն չէ այնքան գոհացուցիչ։ Մասնաւորապէս յաջողած է բարւոք յարաբերութիւններ հաստատել տեղական կառավարութեան հետ։ այս պարագայ ամէնէն աւելի կարեւորութիւն ունի արդի պարագայից մէջ։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆՔ, ԱՍՏԻՃԱՆՔ ԵՒ ՊԱՇՏՕՆԱԲԱՇԽՈՒԹԻՒՆՔ

Ելմտական նախարարութեան Մէքթուպճի անուանեցաւ Անտառաց եւ Հանքաց վարչութեան թղթակցութեանց նախորդ տնօրէն Սերվէթ պէյ։

Հին հաշուոց թղթակցութեանց գիւանի տնօրէն անուանեցաւ Ելմտական նախարարութեան նախորդ Մէքթուպճի Շէֆիգ պէյ։

Անտառաց եւ Հանքաց վարչութեան թղթակցութեանց տնօրէն անուանեցաւ նոյն տնօրէնութեան օգնական Եմին պէյ։

Մաքսատան ժողովոյ դեր-նախագահ անուանեցաւ նոյն ժողովոյ անդամներէն Բիզա պէյ։

Լիճազի Մէքթուպճի անուանեցաւ Հալէպի Իտարէի ժողովոյ նախորդ առաջին քարտուղար Արիֆ պէյ։

Հալէպի առեւտրական դատարանի նախագահ Թէֆիգ էֆէնտի Ատիրիկեան Տրիպոլսոյ նախնական դատարանի առաջին նախագահ անուանեցաւ։

——

Սանիյէ Միւթէսարիֆ աստիճան որբուեցաւ Քիլօսթէնճէի օսմանեան հիւպատոս Պէհա պէյի։

Սանիյէի երկրորդ աստիճան՝ Պուրսէյի օսմանեան դեսպանատան երկրորդ քարտուղար Սիմոն էֆէնտիի։

——

Երկրորդ կարգի Օսմանիյէ պատուանշան տրուեցաւ Վանայ նորընտիր կուսակալ Խալիլ փաշայի։

Երկրորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ Պուրսէյի օսմանեան դեսպանատան առաջին քարտուղար Յարութիւն էֆէնտիի։

——

ՓՈՔՐ-ԱՍԻՈՅ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ

Լ. Հէրալտ հետեւեալ տեղեկութիւնները կը հաղորդէ ասիական երկաթուղեաց շինութեան խնդրոյն վրայ։

Պ. Տօնսնի դրամատեարց խմբին ներկայացուցիչը ճանբայ եղած է մայրաքաղաքս գալու համար։ Երբ Պ. Բօգարոր 14 տարի առաջ Պ. Վիդալիի ներկայացուցիչն էր աստ, և լաւ կը ճանչնայ երկիրն ու գործի մարդ մ'է, ձեռնարկած է այս ուղեւորութեան, ըսել է թէ Պ. Տօնսն բոլորովին ընդդրկած է երկաթուղեաց գործն, և այն խումբ՝ որոյ անուամբ կը գործէ, վրսաաՏ է թէ բաղում գործակիցներ պիտի գտնէ, եթէ համաձայնութիւն գոյանայ իւր և օսմ. կայս. կառավարութեան միջեւ։ Զայս հաստատած է Պ. Տօնսն առ Լուսատ փաշա, տեսակցութեան մը միջոցին զոր ունեցած է վերջերս Փարիզի օսմ. դեսպանին հետ։ Հարկ է սակայն, ըսած է, որ իւր ներկայացուցիչն յաջողի համոզել զկառավարութիւնն թէ նախնական ծրագրոյն այն պայմանը որը անընդունելի կ'երեւի իրեն, բարեփոխուին։ Յանժամ դրամատեարց խումբը նոր տարբերով պիտի զօրացուի անմիջապէս։ Պ. Բօգարի նման ձեռնհաս ներկայացուցչի մը առաքումը կը հաստատէ զայս։ Միւս կողմէ, Պրիւսէլի Պ. Բօքէրիլ ևս ներկայացուցիչ մը կը ղրկէ ի Կ. Պոլիս, և պելճիական դեսպան Պ. Պօրչրաւ որ ծանուցած է զայս Մեծ-Եպարքոսին ու Արտաքին գործոց նախարարին, յայտնած է անոնց թէ զօրաւոր տուն մ'է այն և նիւթական բաղում երաշխաւորութիւններ կը ներկայացնէ, երկաթուղեաց մասին իւր ունեցած յատուկ ձեռնհասութեամբ։ Հետեւաբար Պ. Բրէսէլի ծրագրոյն իրականացման յոյսը կը զօրանայ երմտական տեսակէտով։ Անցեալ շաբթուան սկիզբը, Բ. Դուռն հրամայեց Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան՝ հրաւիրել զՊ. Բրէսէլ որ ներկայացնէ իւր վերջնական առաջարկներն, իւր կազմած դրամատեարց խմբին։ Սակայն համաձայն բարւոքեալ։ Այս հրաւէրին վրայ, Պ. Բրէսէլ՝ պայմանագրի և յանձնառութեանց տեսերի նոր ծրագիր մը խմբագրեց կառավարութեան ցոյց տուած ձեւին համեմատ։ Այս պաշտօնագիրքը պատրաստ են ներկայացուելու, այնպէս որ Պ. Բօգար մայրաքաղաքս հասնելուն պէս բանակցութիւնք պիտի սկսին։ Ցնչենք նաեւ որ ասիական երկաթուղեաց շինութեան այս ծրագրի գլխաւոր պայմանաց մին կը կազմէ մէկ միլիոն օսմ. ոսկւոյ փոխառութիւն մը, Նիկոմիդիայէն ի Մուսանիա շինուելիք երկաթուղւոյն շահագործմամբ երաշխաւորեալ։

—Հէրալտ կ'իմանայ թէ Ասիոյ մէջ շինուելիք երկաթուղեաց մենաշնորհը պիտի տրուի Պ. Բրէսէլի եւ թէ երկաթուղին Էնկիւրիի ճանբով մինչեւ Պաղտատ պիտի երթայ։

* * *

Կը յիշուի թէ Երկրագործական Սենեկի նախագահ Ֆէրիդ Նէճիպ փաշա ծրագիր մը մատուցանելով կայս. կառավարութեան, Ասիոյ մէջ երկաթուղիներ հաստատելու մենաշնորհը խնդրած էր։ Արդ, Սարէր կը ծանուցանէ թէ Նէճիպ փաշայի ծրագիրը Վեհ. Սուլթանին մատուցուած լինելով, Ն. Վեհափառութիւն Տէրութեան նպաստաւոր գտեր է զայն և հրամայեր է որ Բ. Դուռն անմիջապէս նկատողութեան առնու և լինելիք խորհրդակցութեանց ներկայ գտնուի նաեւ Նէճիպ փաշա։ Կատարուած մանրամասն քննութեանց արդիւնքը Ն. Վեհափառութեան պիտի հաղորդուի յատուկ տեղեկագրով։

Սարէր գոհունակութիւն կը յայտնէ Վեհ. Սուլթանի այս հրամանին համար, վասնզի, կ'ըսէ թէ Բերը թերթը, օտար ընկերութիւնք մինչ իրենց անձնական շահուց ծառայած են, օրինակ Բուսելիի երկաթուղին որ իւրաքանչիւր հազարամեայքը 175,600 ֆրանքի չինելու համար մենաշնորհ ստացաւ, և 100,000 ֆրանքի չինեց։

——

Բ. ԴՈՒՌՆ ԵՒ ՊԱՌՈՆ ՀԻՐՇ

Կայս. կառավարութեան և Պառոն Հիրշի միջեւ եղած հաշուական խնդրոյն համար կարգեալ յանձնաժողովս իւր աշխատութիւնն աւարտեր և երկի իւր տեղեկագիրը մատուցեր է Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին։

Նախարարաց Խորհուրդն իւր այս աւուր նստին մէջ նոյն տեղեկագրոյ քննութեամբ պիտի զբաղի։ Տեղեկագիրը խիստ ընդարձակ է և կը պարունակէ Պառոն Հիրշի փոխանորդներու յարաբերութեանց մանրամասն քննութիւնն, ինչպէս նաև խնդրոյն կարգադրութեան համար կայս. կառավարութեան շահուց համաձայն դիւրին միջոց մը։

——

ՊՈՒԼԿԱՐԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐ

Արտաքին գործոց նախարարի խորհրդական Վսեմ. Տատեան էֆէնտիի նախագահութեամբ և Պ. Պ. Վիլբովիչի Սդոյլիզոֆի և Կրէքոֆի անդամակցութեամբ կազմեալ յանձնաժողովն երէկ ևս ինիստ գումարեցաւ։

——

ՓԻԼԻՊԷԷՆ ԼՈՒՐԵՐ

Մանչեսթրի Փիլիպէի թղթակիցը փետր. 4 թուականաւ հետեւեալ տեղեկութիւնները կը հաղորդէ։

Վերջին օրերս Կ. Պոլսէն առնուած լուրեր ահ ու սարսափ պատճառեցին ազգաբնակներուն։ Յետ յուշի խորհրդակցութեան, Բատիէֆ Հարիւրապետն հրաժարեցաւ Պուքրէշ երթալու խորհուրդէն։ Ամէն օր ժողով կը գումարի անգլ. հիւպատոս Ճոնս Հարիւրապետի տան մէջ։ Մեր քաղաքապետը Պ. Տիմիդրոֆ և պահապան զօրաց հրամանատար Սաֆոֆ հարիւրապետն ամէն առաւօտ անդ կը հանդիպին մասնաւոր խորհրդակցութեանց համար և իրիկուններն ալ անդ կը վերադառնան նիստերուն ներկայ գտնուելու։ Անձանօթ ձեռքեր կեղծ նամակներ պատրաստելով իբր թէ կասկածելի երեւցող անձանց կ'ուղղեն զայնս։ Հնարաւոր միջոց մ'է այս, ընդդիմադիր կուսակցութեան անդամներէն զոմանս բանտարկել կամ աքսորել տալու համար։ Մանչոֆ տպագրիչը տակաւին բանտ կը գտնուի. դատարան իշխանութիւնք մերժեցին մինչեւ իսկ 20,000 ֆրանքի երաշխաւորութեան մը փոխարէն ազատ թողուլ զնա։ Խնամակալ Պ. Թիվբոֆ բաղարէս մեկնելէ առաջ երկար տեսակցութիւն մ'ունեցաւ Ճոնս հարիւրապետին հետ։

Կ'երեւի թէ Խնամակալութիւնը ջերմապէս կ'աշխատի դիւանագիտական գործակատարութիւն մը հաստատել յԲԲէնք։ Այս պաշտօն առաջարկուած է, կ'ըսեն, Պ. Տիմիդրոֆի և Տր. Զամարոֆի, սակայն ըստ վերջին լրոց, Պ. Նաչէվիչ հետամուտ է յանձնել զայն Տր. Վիլբովիչի որ գուցէ այս պատճառաւ Սոֆիա կոչուի։

Քանի մ'օրէ հետէ առատ ձիւն կը տեղայ քաղաքիս մէջ։

Այս օրէ սկսեալ, Թուրքիայէն ի Պուլկարիա և Արեւ. Բուսելի ղրկուած նամակները չի վճարուած նկատուելով, նոր ծախք պիտի պահանջուի ասոր։

——

ԵԼՄՏԱԿԱՆ ՐՈՆՆԶՆԵՐ

Ըստ տեղեկութեանց Հէրալտի, ելմտական քննիչներու պաշտօնը բոլորովին ջնջուած լինելով, այդ պաշտօնը պիտի կատարեն գաւառաց Տէֆթերտարը որը ամէն կողմ պիտի շրջին։ Ի բացակայութեան նոցա՝ գաւառաց ելմտական գործերը պիտի վարեն հաշուակալութեան դիւանաց առաջին քարտուղարք։

Սոն որոշումը պարունակող տեղեկագիրն ելմտական ժողովոյ կողմէ ելմտական նախարարութեան և անտի ևս Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին յանձնուեր է, որ Վեհ. Սուլթանին պիտի մատուցանէ զայն ի վաւերացումն։

——

ԿՐԷՏԷԻ ԵԼՄՏԱՑՈՒՑԸ

Ներքին գործոց նախարար Վսեմ. Միւնիր փաշայի նախագահութեամբ կազմեալ յանձնաժողով մը երէկ նիստ ըրաւ ի Բ. Դուռն։ Սոն յանձնաժողովը կը կազմէին ելմտական, Առեւտրական ու Հանրօգուտ շինութեանց Վսեմ. Նախարարք, Կրէտէի Նախորդ կուսակալ Սավա փաշա, Պետական Խորհրդոյ օրէնսդիր ճիւղի նախագահ Մահմուտ Ճէլալէտտին փաշա և ելմտական ժողովոյ նախագահ Իպրահիմ էֆէնտի։ Թուէէ կը կարծէ գիտնալ թէ սոյն յանձնաժողովն զբաղած է Կրէտէի ելմտացոյցին քննութեամբ։

——

ԴԱԴԱՐՈՒՄՆ ՄՈՆԻԴԷՈՒ ՕՐԻԱՆԴԱԼԻ

—

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ Ա.ԶԳ. ՏՊԱԳՐ. ՏԵՍՉՈՒԹԵԱՆ

Տպագրական Տեսչութիւնը, նկատելով որ Մանչեսթր Օրէնդալ լրագիրն, հակառակ քանիցս եղած ազդարարութեանց, իւր վերջին թիւերուն մէջ անհիմն լուրեր հրատարակած է, և նկատելով որ այդ կարգի լրոց հրատարակութիւնն արգիլեալ է բոլորովին, այսօրուանէ սկսեալ անպայման կերպիւ դադարման կը դատապարտէ նոյն լրագիրն։

10 փետր. 1302

——

ՏԷՐԲՈՍԻ ՋՈՒՐ

Ցարտնի է թէ ներքին գործոց նախարար Վսեմ. Միւնիր փաշայի նախագահութեամբ յանձնաժողով մը կազմուած է, Պոլսոյ կողմն ևս Տէրբոսի ջուր բերելու համար։ Յանձնաժողովոյ նիստերն այժմ դադրած են, որովհետեւ Զիհնի փաշա կը քննէ երկրաչափ Պ. Պուդանի այս խնդրոյ առթիւ մատուցած ծրագիրն և Ն. Վսեմութեան տուած տեղեկագրին վրայ յանձնաժողովը վերջապէս ի նիստ պիտի դումարի։

Տէրբոսի ջուրը Պոլսոյ կողմն ևս պիտի բերուի երկու ճամբով, մին Քեաղրա Խանէի և միւսն Էյուպի։

——

Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին նախագահութեամբ և Պետական Խորհրդոյ Բարձր. նախագահին և Արտաքին գործոց ու Դատական Վսեմ. նախարարաց անդամակցութեամբ կազմեալ արտասովոր մասնաժողով մը երէկ նիստ ըրաւ ի Բ. Դուռն և զրաւեցաւ քաղաքական ներկայ խնդիրներով։ Խորհրդակցութիւնք տեւեցին մինչև իրիկուան ժամը կէս։

—Անգլիական արտասովոր պատուիրակ Սըր Հ. Տ. Ուոլֆ երէկ Բ. Դուռն գնաց եւ տեսակցեցաւ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին, Արտաքին գործոց Վսեմ. Նախարարին եւ խորհրդական Վսեմ. Տատեան էֆէնտիի հետ։ Հաղորդեցին այս առթիւ կ'իմանայ թէ եգիպտական խնդրոյն բանակցութիւնք մէկ քանի օրէն պիտի սկսին։

— Վեհ. Սուլթանին հրամանաւ Բարձր. Մեծ. Եպարքոսն երէկ առաւօտ կայս. պալատ գնաց և Ն. Վեհափառութեան ինչ ինչ հրամաններն ստացաւ։

—Մայրաքաղաքս հասած մասնաւոր հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Իտալիոյ դահաժառանգ իշխանը նախընթաց օր Երուսաղէմ ժամաներ և մեծ պատուով ընդունուեր է տեղական կառավարութեան կողմէ։

—Վեհ. Սուլթանը տեղեկանալով որ Օսմանեան միապետութեան հիմնադրին Ղազի Սուլթան Օսմանի դամբարանն ի Պրուսա, անչուք վիճակի մէջ կը գտնուի, հրամայեց որ դամբարանի ներքին կողմը վայելուչ կերպիւ զարդարուի իւրաներկ նկարներով և արաբական ոսկեքանդակ դրուագներով ու զարդերով, որպէսզի արժանի լինի այն մեծանուն անձին որ նուիրեալ է։

—Թուէէ կ'իմանայ թէ Վճռաբեկ Ատենի անդամ պիտի անուանի Առեւտրական Վերաքննիչ Ատենի դեր-նախագահ Սուրէնեան Վսեմ. Յովհաննէս էֆէնտի։

—Դատական նախարարութիւնը 10 հազար ղրուշ ղրկած է Արբանպէկի հրկիզելոց և վերջին երկրաշարժներէ ընտանեաց նպաստամատոյց յանձնաժողովին։ Յարդ հաւաքեալ նպաստից դումարն է 157,612 ղրուշ։

—Այս աւուր Հէրէքէոլի մէջ հրատարակեալ մասնաւոր նամակ մը մայրաքաղաքիս զանազան թաղերու Իմամներու և թուրք Մուխթարներու գործած զեղծումներն և ապօրէն արարքը թուելով, ձեռնհաս իշխանութեան ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ։ Նամակագիրը մեկ քանի Իմամներու և Մուխթարներու անունն ևս յիշելով, նոցա գործած զեղծումները կը պատմէ։

—Արեւելեան երկաթուղեաց տնօրէնութիւնը կը հաղորդէ մեզ թէ Ռուսճուքէ ի Վառնա հաղորդակցութիւնք վերահաստատուած են։

—Մայրաքաղաքիս եգիպտական գործակատար Մահմուտ էֆէնտի նախընթաց օր մեռաւ։

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

ԱԾԱՆՍ ՀԱՂԱՍ

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՔ

Պերլին, 22 փետր. առաւօտ.

Ռայխստագին ընտրութեանց արդիւնքը ցայս վայր անորոշ է, և չի կրնար ըսուիլ թէ եօթնամեայ զինուորական օրէնքին պատասխանատու թէ աննպաստ ելք պիտի ունենան։

Սդրազբուրգ, 22 փետր.

Բոլոր Ֆրանսացի ընտրելիք ընտրեցան Ալզաս-Լոռէն։

Պերլին, 22 փետր. կէս օր.

Ցայս վայր ծանուցեալ ընտրութիւնք են 15, որք սակայն կը բաժնուին.

53 Երեսփոխանք ի նպաստ եօթնամեայի

34 » ընդդէմ »

28 համեմատական մնացած։

28 համեմատական ընտրութեանց 13 ը պիտի որոշուին ի մէջ Ընկերվարականաց և եօթնամեայի կուսակցաց, և 10 ն ի մէջ Ցառաջդիմականաց և եօթնամեայի կուսակցաց։ Որովհետեւ Ռայխստագին անդամց թիւն է 397, տակաւին 282 ընտրութեանց արդիւնքը կայ ծանուցանելի։

Պերլին 22 փետր. գէշեր

Ռայխստագի ընտրութիւն։ Ցայս վայր ծանուցեալ ընտրութիւնք 250 են այսպէս բաժնուել։

142 Երեսփոխանք կուսակիցք եօթնամեայի։

66 հակառակորդք։

42 ընտրութիւնք համեմատականի մնացած։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԴԵՍՊԱՆԱՏՈՒՆ Կ. ՊՈԼՍՈՅ

Բարիզ, 22 փետր.

Պ. Ժարոսլինքի անուանեցաւ Ա. քարտուղար Ֆրանսական դեսպանատան Կ. Պոլսոյ, Պ. Դաբէսէ՝ Գ. քարտուղար։

Մասուպի Ֆրանսական հիւպատոսն ետ կոչուեցաւ, իւր խնդրանօք, առողջական պատճառաւ։

Իսմայիլիա, 22 փետր.

Փետրուար 11ն մինչեւ 20 Մարտի ընթացքին անցնող նաւուց թիւն է 78, են եղան հասցրեալ 1,420,000 ֆրանք։

ԱԾԱՆՍ ՌՈՒԹԷՐ

Պերլին, 22 փետր. (Էրէկ)

Ռայխստագի ընտրութեանց ցայս վայր ծանուցեալ արդիւնքը փայլուն յաղթանակ մ'է առաւարութեան համար։ Զի արդէն 26 աթոռներ կորզուած են ընդդիմադիր կուսակցութենէն, այսինքն՝ եօթնամեայի կուսակցաց քուէներուն վրայ 32 քուէից յաւելում մ'ելած է։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 11 փետրվար

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՈՒՅՆ

3 ամիս Լոնտրայի վրայ (պանքայի)	.....	111
3 » » » (վճռագնին)	.....	110 3/5
3 Բարիզի » (պանքայի)	.....	22 77 1/2
3 » » » (վճռագնին)	.....	22 85

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԾԱԹԱԳՐՈՅ

Օսմանեան Քոնսոլիտէ

		Դահեկան
Երէկ երեկոյ գոց. (Միաց.	Սերի Գ. կ.	14 38
Պօրսայեն գոցուելէն վերջը	»	14 38
Բէրայի մէջ	»	— —
Առաւօտուն բացուելէն	»	14 38
Բարձրագոյն գին	»	15 2
Նուազագոյն »	»	14 38
Կէս օրին	»	15 2

ԻՍԹԻԳՈՒԱԶՔ ՏԱԽՄԻ

Երէկ երեկոյ	(Գ. կ.)	41 10
Այս առաւօտ	» »	41 18
Կէս օր	» »	41 34

Փոխառութիւն 1858)	Սերի	21 20
» 1862)		
» 1860)		
» 1863) 8	»	13 30
» 1872)		
» 1865)		
» 1869)	»	0· 14 38
» 1873)		

ԻՍԼԻՖԻՏ ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ

Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ	.....	79
Այս առաւոտ բացուեցաւ Գ. կ.	.....	79 10
Կէս օրին	.....	79 10

ԲԱԺՆԵՏՈՒՄՈՒՔ

Սօսիէթէ ժէտերաչ	Գ. կ. Աֆրլ. Լիր.	3 5
Քրէտիտ ժէտերաչ	Գ. կ. Օսմ. »	5 37
Պանք տը Գոնտ	» »	5 25
Սօս. Շանժ է վալէօր...	» »	3 15
Թրամուէյ	»	277 1/2
Բուսմէլի երկաթուղի	Ֆր.	33
Օպլիկասիոն տը Բրիօրիթէ	»	—
Բանգնէթուզիթ Լաբիսմի	»	75

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՅ

Օսմանեան ոսկի	ղրշ.	100
20 ֆրանքոց	»	87 34
Անգլիական ոսկի	»	111 2
Բալ Խրէտիթ	»	90 24
Ֆրիմից	»	51 20
Ռուսլի թղթադրամ	»	9 20
» արծաթ	»	79 88
Ֆիորին	»	— —
Մէճ. արծ. (տարբ.)	»	107 1
Վենոյոց	»	102
Հինգնոց	»	102
Մէճիտլիք	»	99
Թասֆիրէ	»	20 20

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Լոնտոն, 22 փետրվար, ժամ 5 վայր. 15 երեկոյ

Անգլ. քոնսոլիտ		101
Օսմ. »	Սերի Գ. բացուելու	13 1/8
» »	» գոցուելու	13 1/4
» »	» Ա.	20 1/2
» »	» Բ.	13 1/2
» »	» Գ.	13 1/4
Օսմանեան 1871		69 1/4
Փոխառութիւն 1877		80 1/8
Պանք Օսմանիան		9 3/8
Ռուսական փոխառ. 1873		92 7/8
Եգիպտական միաչեալ (իւնիֆիտ)		71 1/4
» տասնամեայ (բրիվիլէժիէ)		94 1/2
Տպրա Սանիէ		68 1/4
Տօնմանիալ (փոխառ. Ռօչիլտ)		91 3/4
Հունգարական պարտամուրհք 4 %		— —
Փոխանակութիւն Բարիզի վրայ		25 60

Վիեննա, 22 փետրվար, ժամ 4 երեկոյ

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ		128 75
Օսմանեան երկաթուղի		15

Բարիզ, 22 փետրվար, ժամ 3 վայր. 45 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 4 1/2 %		107 92 1/2
» » 3 %		79 20
Օսմանեան քոնսոլիտ Սերի Գ. բացուելու		13 40
» » » գոցուելու		13 45
» » » Բ.		13 50
» » » Գ.		13 40
Օսմանեան երկաթուղի		32
» Իէսիի բանկիթուղթք		— —
Պանք Օսմանիան		488 75
Գրէտիտ Լիոնէ		543 75
» Ֆոնսիէ		1335
Բանգնեսսան Լիոնի		1228 75
Սուէզի ջրանցք		1967 50
Ռուսական 5 % 1877 ի		99
Իտալական Ռանթ		95 40
Եգիպտական միաչեալ		364 37 1/2
Սպանիական (արտաքին)		63 1/4
Բրիօրիթէ Թիւրք		339 37 1/2
5 % Հելլենական		299 37 1/2
Զէօք Լոնտրայի վրայ		25 41

ՏՕՆ ԱՍՏՈՒԱԾԱՅԱՅՏՆՈՒԹԵԱՆ [7]

Թ. Շարան. Աստուածայայտնութեան տօնն. — Քան զՀայոցականն բոլորովին տարբեր կարգաւորութիւն ունէր ժամագիրքը 1) բայց քան զԺամագիրքդ՝ առաւել Շարակնոցն իւր աւուր պատշաճից մէջ։ Այս վերջինս ամբողջ զուարթօրէն գրեթէ բացարձակապէս Մնջնդեան յիշատակին սահմանած է, միայն զօրն ութերորդ՝ Մկրտութեան մասնաւորելով։ Շարակնոցի այս ձեւն կարի նշանական է, և այնչափ առաւել, որ Շարակնոցն ի բնէ իրենց երաժշտականութեամբն՝ ազդու տպաւորութիւն կ'ունեն քան զալ մասունս եկեղեցական պաշտամանց՝ ժողովրդեան լսելեաց եւ միտաց վերայ։ Ճաշոցի և Շարակնոցի մէջ երեւցած այս ակնյայտնի անհամաձայնութիւնն՝ բացայայտ կը ցուցնէ որ այդ երկեակ կարգաւորութեանց յօրինուածն, ո՛չ թէ միայն տարբեր պարագայից է, այլ և տարբեր գաղափարաց և ոգւոյ։ Ճաշոցայնոյն համար չեմք երկբայիր որ Դ. Պարագային կը վերաբերի, կամ անմիջապէս սկզբան է։ բայց չեմք երկբայիր նոյնպէս որ Շարակնոցս կարգաւորութիւնն ալ է ին կը վերաբերի։

Անշուշտ հետաքրքրական է գիտել թէ ե՞րբ և ի՞նչպիսի առթիւ և եղանակաւ այս նորութիւնն և այլայլութիւնն կատարեալ մուտ գտաւ ի մեզ, որ գոգցես զԱստուածայայտնութիւնդ ուղած է վերածել տօնի մը, որ իբր կատարեալ Մնջնդեան տօն, փոխանակ ի 25 դեկտեմբերի տօնելու, ի յունուարի 6ն տօնէր։ —Առ այս հարկ է աւանդութեան մը դիմել, որ ընդունելի կ'երեւի, քանի որ չեղծաներ ո՛չ եկեղեցական և ո՛չ պատմական պարագաներ, այլ և երկոցունց ևս վերայ նոր լոյս մը կը տարածէ։ Այս աւանդութիւնն է այն զոր ի Շարակնոցի յառաջաբանն կ'ընթերցնուի թէ Մնջնդեան զկարգն յօրինած է Խորենացին Մովսէս։

Նախ այն կէտէն սկսիմք քննել թէ արդեօք կարելի՞ էր որ Խորենացի իրօք Դեկտ. 25 ի տօնին յարուցեր ունեցած ըլլայ, և տենչ մը և ջանք որ և մերքա՝ բատ այլոց Արեւելեայց՝ զայն ընդունին։—Մեզ ոչ միայն անկարելի, այլ ընդհակառակն կարի իսկ հաւանական կերեւի այդ։ Ծանօթ է մեզ մեծի մատենագրին նախ յունասիրութիւնն, և միանգամայն ինամայն քաջասիրտ և հուժկու արիութիւնն, որով ինչ որ նմա բանաւոր և ուղիղ երեւցած է, զայն համարձակ և զաստաբար պաշտպանել և ջատագով լինել։ Ինքն Յոյն նշանաւոր Հարց և Հայրապետաց ականատես և կենակից շատ առթի մէջ, և գլխաւորապէս յիշատոս, ուր յանձնուած իսկ էր խնամոց կնոջի Աղեքսանդրիոյ հայրապետին, անդ ոչ միայն իւր աչքն կը տեսնէր և ընդ Յոյնս տօնակից կը լինէր Դեկտ. 25 ի տօնին, այլ և շատ հաւանականաբար այդպիսի տօնի օր լսած իսկ էր զայն ճառն զոր Պօղոս Եմեսու եպիսկոպոսն խօսեցաւ յամին 432 յաղեքսանդրիա քաղաքի ի մեծ եկեղեցւոյ յանդիման իւրոյ խնամակալուին իսկ կնոջի, ի [illegible] (տես ի գործս Եփեսոսի Ժողովոյն (2)։ Եւ գիտեմք որ Յոյն Հարք և եկեղեցականք քանի՛ չեմք եռանդեամբ ջատագովութիւններ կ'ընէին այդ փոփոխման վրայ, ոչ այնչափ թերեւս ի նորաձեւութենէ շարժեալ, որչափ ի համոզմանէ մտաց թէ Դեկտ. 25ն արդարեւ Քրիստոսի ծննդեան բնիկ իսկ տարեդարձն է՝ ի Հռոմայեցւոց եկեղեցւոյ պահեալ ի վաղնջուց անտի։ Թէ որչափ Խորենացւոյ ուսումնասէր և դիւրավառ մտաց վրայ այս բանք և այս տեղեկութիւնք ազդեցութիւն մեծ կ'ունին ներգործել, դիւրին է մակաբերել։ Զայս մակաբերութիւնն ոչ Խորենացւոյ և իւրոց ընկերաց միայն, այլ և իւր երիցագոյն աշակերտակցաց վերայ կ'ընեմք, որք նոյնպէս սակաւուք յառաջ քան զնա Եփեսոսեան ժողովոյն ժամանակ, որ անդ ներկայ գտնուեցան, իւրեանց ականջօք լսեցին զպաշտպանողական ճառ զնորաշատատ տօնէն, զոր բանախօսեց առաջի ժողովական հարց Բարսեղ Սելեւկիոյ եպիսկոպոսն։ Այս համաւաք, այս ջերմաջերմ քարոզութիւնք, որք ստէպ ստէպ կը լինէին ի դարուն ընդ ամենայն Արեւելեան եկեղեցիս, կարէ՞ ոք զարմանալ կամ հաւանական չհամարիլ որ ներգործած ըլլան նորաբոյս երիտասարդ երեւակայոտ մտաց վրայ, նոցա կրեմ որք զյուսական լուսաւորութիւնն ի հայս փոխաբերելու պաշտօն ունէ

չայանդուքն մերա Մովսէս Խորենացի, ըստ իւր ջերմ և բուռն բնութեան, ձեռք զարկած ըլլայ ի գործ իսկ փորձ փորձել, Թերեւս և համամիտ և համակարծիք Կաթողիկոսէ մը յորդոր և հրաման ընդունելով, և զհամբաւեալ զայդ Մենդեան Շարականն շարադրել, որոց Թերեւս և ինքն իսկ զվաւաւուն և զհաճոյալսը զերաժշտութիւնն ի վերայ նոցա յարմարեցուցանելով, որովհետեւ աւանդութիւն ևս կայ ի գիրս, թէ ինքն Խորենացի միանդամայն եւ քաջ երգեցող էր։

Թէ ի՞նչ եղք ունեցաւ այս ձեռնարկութիւնն, տարակոյս չկայ որ մեծ և բուռն ընդդիմադրութեան պատճառած է, և հետեւանքն ի ժամուն ոչ այլ ինչ, բայց այլոց պատճառաց հետ (զորս այլուսի պատեհի թողում քննել) և այս մին, որ զՀայ Աբեղայից զերգըմուսնն արծարծեց ընդդէմ Թարգմանչացդ, և մանաւանդ ընդդէմ ոմանց ի նոցանէ որք կարի բուռն եւ անխորհուրդ գործունէութեամբ կարի շատ յառաջ կը վազէին. և չլինելով այլ ևս ի միջի և Հայրապետն Սուրբ (Մեծն Սահակ) որ և զերկոսին կողմանն կը սանձահարէր իւրով խոհականութեամբ, ընկան նոքա դառն հալածանաց մէջ, զորոյ զհամառօտ, բայց զազդու և զբստմեալի նկարագիրն կուտայ Ղազար Փարպեցի յիւրում Թղթին (տիպ Վենետ. 1873, էջ 607-609)։ Բայց անշուշտ առաւելապատիկ զայդ հալածանս պէտի կրէր սիրելին մեր Խորենացի, որում և ի դէպ կը Թուի մեզ, այդու լուսով մեկնութիւն մի ևս տալ այն հեգնական Փ-Ղպէյնէ անուանն զոր հակառակորդք նորա տուեր էին, (Ղազար Փարպ. էջ 608), որ ոչ այլ ինչ Թուի մեզ լինել, բայց յունական բառն ποδαλιοῦχος որ գէպ-ի՞ր ըսել է,—զի ինքն էր, որպէս երեւի, առաջնորդ պարագլուխ այդ յունասէր և յունակողմն շարժմանց։

Արդարեւ Ղեկավարիս խորհուրդն գայթեցաւ ի ժամուն, բայց աչխատութիւնն կորեաւ ոչ, և ձեռնարկն եւ գործ, զկնի նորա մահուանն, այլ իմն ձեւով և կերպարանօք ի գործ դրուեցաւ. քանզի կուսակիցք և համամիտ յունասէրք ոչ երբէք դադարեցան յաղագէն, մնանելով անշուշտ ի Ցունական կողմանց (Փոքրն Հայոց), և այն է, որ զՑունաւարի վեցն փոխելու, ժամակարգութեան մէջ հակառակ ճաշոցական կարգաւորութեան՝ նոր Շարականի կարգաւորութիւն մը մտուցին, որով և երկոքին կուսակցութիւնք կը գոհանային։ Զմկրտութեան յիշատակն հանդերձ իւր «Լոյս ի լուսոյ» շարականաւ փոխադրեցին ի Ը. օրն ուրբաթէից, իբր Մկրտութեան տօն, և զԱռաջին օրն և զյաջորդն մինչև ցի. օրն Մենդեան տօնս կարգեցին։ Ըսինք արդը և աստ ևս կը կրկնեմք որ վերոյն Շարականացդ նախկին կարգն և դասաւորութիւն այլայլեալ և փոփոխեալ է ի յետնոց, և ինչ ինչ տուն անյարմարապէս յեռեալ ի նոսա, անշուշտ դիտմամբ մը, ինչպէս իւրաքանչիւր օրուան համար մի երկու տուն Մկրտութեան, և մինչեւ տեղ մը (Ե օր) նաև Ցեառնընդառաջի տուն մի ևս կայ, որք յայտնի եկամուտք են, և չեն մասունք Խորենեան շարադրութեան։ Սակայն և անպէս սկզբնաւոր տունն նոյն կայ և մնայ, ինչպէս էր շարադրեալ նախկին, որ մեծի մատենագրին մանկանաւն ըստ կշռանավանկիւն կը սկսի վերհաւաս և դաշնակաւոր։ Խորհուրդ մեծ և սքանչելի, որ յայսմ աւուր յայտնեցաւ. հոգիւք երգեն ընդ հրեշտակս, տան աւետիս աշխարհի։

ՍՈՒՐԻՍԱՆ Վ. ՊԱՐՈՆԵԱՆ

ՄՕՐԵՂԲԱՅՐԸ

(ՆՈՐԱՎԷՊ)

(Շար. նրէկէ թ-էն և վերջ)

Բազում անգամներ կը պատահէր այն երիտասարդին որ Վահան Ատրունի կը կոչուէր և որ յայնմ հետէ միշտ կուգար խօսակցիլ իրենց հետ, ու երթալով կը մտերմանար։ Այլ Նորատի աղջիկն յետին ծայր երկչոտութիւն կ'զդար երբ նա իւր մօտ գտնուէր։

Գալով Պ. Գրիգորի բնաւ կասկած մը չունէր այդ մասին և պարզ դիպուածի արդիւնք կը համարէր այդ հանդիպումներու։

Վերջապէս չեմ գիտեր ինչպէս եղաւ օր մը Վահան էֆէնտին, որպէս կը կոչէին զայն գիւղին մէջ, գնաց Պ. Գրիգորէն Օր. Ոսկենազի ձեռքը խնդրել։

Այդ երիտասարդն առանձին մեծցած էր, ոչ հայր ունէր և ոչ մայր, ոչ ալ մեծ ժառանգութիւն։ այլ տէրութեան դպրոցներու մէջ իւր ուսումն աւարտելէն յետոյ մնած էր պաշտօնատուն մը և բաւական լաւ ամսական մը կ'ստանար անտի։ Թէ և կրթեալ ու քաղաքավար, սակայն թեթեւամիտ էր ու փոքր ինչ ցուցամոլ, կը հագուէր ու կը պարտէր ազնուականի մը պէս, մինչդեռ շատ անգամ ստիպուած էր բարեկամներէն ստակ փոխ առնուլ աւելորդ ծախքեր հոգալու համար։ Առջի տեսած օրէն շատ հաւնած էր Ոսկենազի, Նորա վարքն ու բարքը շատ յարմար կուգային իրեն, կարծես իրաւ քոյր ու եղբայր միմեանց կը նըմանէին, մանաւանդ որ այնպիսի գեղեցիկ կին մ'ունենալը մեծ փառք կը համարէր մեր երիտասարդը։

Տեսնելու արժանի էր Գրիգորի ուրախութիւնն. այն վայելչագեղ էֆէնտին եկած էր իւր դուստրը խնդրե՛լ իրմէ։ Թերեւս կը պակսէին իրեն Թեւերու և ա՛ղաչ ձայն մը գեղգեղելու համար։ Այլ զսպեց ինքզինքն և մէկ քանի օր պայմանաժամ խնդրեց Վահանէն օրիորդին հաւանութիւնն առնու համար։

Երեկոյեան տուն դառնալու միջոցին տխուր մտահոգութիւն մ'սկսաւ պաշարել ծերունին։ այդ ամուսնութիւնն որչափ որ պատուաբեր ու երջանիկ ըլլար, վերջապէս զինքն իւր միակ ուրախութենէն՝ իւր միակ նեցուկէն պէտի բաժնէր, և ինքն առանձին պէտի մնար, բոլորովին առանձին։ գիշերները որո՞ւ հետ պէտի խօսէր ու խնդար, ո՞րու հետ պէտի կատակէր։

Նախ որոշեց մերժել զՎահան, այլ միթէ իւր խիղճն հանգիստ պէտի ըլլա՞ր։ խեղճ ալրը աղջիկն մ'ապագայն քայքայել իւր անձնական գոհունակութենէն համար, այդ չէր կրնար ընել։ նաւ Վերջապէս, հէք մարդն որոշեց իւր հաւանութիւնը տալ այդ միութեան։

—Ես արդէն ծեր եմ. կ'ըսէր իւրովի, թերեւս հազիւ մէկ երկու տարի ունիմ ապրելու, Ոսկենազ բարի աղջիկ մ'է, անշուշտ չ'քաներ զիս։ Այդ որոշմամբ ներս մտաւ տան դռնէն և կարծելով թէ՝ իւր քեռորդին բնաւ տեղեակ չէ խնդրէն, նորա հաճելի անակնկալը կը պատրաստէր, մինչ նորատի աղջիկն երկար սաեռէ ի վեր կ'ըսպասէր այդ անակնկալին։

Երջանկութեան մէկ քանի ամիսներ անցան արագաթիռ թռչնոց պէս սրընթաց։ Գրիգոր իւր պաշտելի քեռորդւոյն երանութեամբ կը ցնծար. Վահան Ոսկենազի գեղեցկութեամբն արդիւնք այլ բանի վրայ մտածել չէր Թուեր. իսկ նորատի աղջիկն այնպիսի վերացական երջանկութեամբ մը օրօրուած էր որ ինքզինքն երկրէս հեռու ծաղկահիւս նաւակի մը մէջ կը կարծէր, արծաթեայ փոսկի մը պարզուն պէտց վրայ, որոյ երկու եզերքներէն գուռնգեղ վարդենիք իրենց հեշտաբոյր բաժակը կը հանկին դէպ ի ինքն և հրեշտակ ոսկեհանդերձ թռչունով իւր ուսոց վրայ անրաւարարելի երանութեան բառեր կը մ'մնջէին իւր ա՛յանջին, մինչ զեփիւռն անուշակ իւր գոլորիկ շնչով նորա վարսերը գգուելով հեշտալի արթնցութեամբ կը ընար նորա մասալ սիրան և անմեկնելի նոր զգացումներ կը զարթուցանէր նորա հոգւոյն մէջ։

Այլ, ա՛ւաղ, ոչինչ տեւական է այս ցաւոց հովտին մէջ. այդ խիստական կեանքն այդպէս չէր կարող տեւել։ Հարկ էր հարատեւակ պատրաստութիւնք տեսնել, եւ Պ. Գրիգոր մէծ դժուարութիւն ունէր ծախսերը հոգալու, որովհետեւ Ոսկենազ, իւր ճաշակի տէր աղջիկ, կուզէր ամէն ինչ կարգ կանոնով կատարել։ Ցաճախակի վիճաբանութիւնք տեղի կունենային ծերունւոյն եւ օրիորդին մէջ, եւ միշտ այս վերջինն էր որ կը յաղթէր. խեղճ մարդը կը հառաչէր եւ կը համակերպէր։

Վերջապէս ամէն ինչ կատարուեցաւ. խեղճ Գրիգոր իւր դրամագլխոյն մեծ մասը վատնած էր քեռորդւոյն քմահաճոյքներու կատարելու համար. այլ ինչ փոյթն, իւր սրտին սիրտքանը գոհացուցած էր եւ անոր մէկ գգուանքն ամէն յոգնութիւն կը վանէր։

Հարիւր շաբաթ մը մնացած էր պսակադրութեան հանդիսին, երբ առաւօտ մը Վահան եկաւ տեսնել զԳրիգոր իւր կըրպակին մէջ։ Փոքր ինչ խօսակցելէ յետոյ երիտասարդն յայտնեց թէ ձախորդութիւն մը պատահած էր իրեն, եւ թէ հարատեւք ընելու անկարող էր եթէ հեռուեւայ օրն իսկ գէթ հարիւր ոսկւոյ դրամ մը ձեռք չանցնէր։

—Որ և է բարեկամի չեմ կարող դիմել կ'ըսէր, որովհետեւ պատուոյս կը դպչի և այս գաղտնիքս չեմ ուզեր որ ձեզէ ի զատ իմանայ։ Մէկ ամիս չտեւեր գործս կը կարգադրեմ. այլ մինչեւ այն ատեն, պէտք է փոխառութիւն ընեմ, կամ ամուսնութիւնս յետաձգեմ։

Գրիգոր կոյծակնահար մնաց, ինչ ըսելը ինքզինքն ալ չէր գիտեր, ջանաց համոզել զՎահան թէ հարատեւքն ամենայն պարզութեամբ կրնային կատարել և թէ շատ ծախքի պէտք չկար. ամէն առարկութիւն ի դէպ եւ կը հանէր երիտասարդին յամառութիւնը։

—Այդ տակն ինձ պէտք է, դռնից նա վերջապէս, կամ ինձ կը գտնես զայն կամ հարսանիքը տեղի չունենար, և բարկութեամբ դուրս ելաւ կրպակէն։

Ընթերցողաց կը թողում երեւակայել հէգ ծերունւոյն վիճակը։

Սոյն օրն ողջոյն ախտաութեամբ անցուցած էր Ոսկենազ, և երեկոյեան պատուհանին մօտ նստած, սպասելով իւր մօրեղբօր վերադարձին, կը դիտէր նա երկինքն տարեցոյց անծայրածիր ու ամպիկներն այն սպիտակ զոր արեւմտեան յետին ճառագայթք վարդագեղ կը ներկէին. և վարդագեղ կ'երեւէին իրեն համայն առարկայք ախտարին ու ժպիտ մը վարդագեղ իւր քնքշագոյն շրթանց վրայ կը փայլէր, երբ ներս մտաւ սենեկէն ծերունին, խոժոռ ու աբրատուս։ Նորատի աղջիկը թողուց երկինքն ու ամպիկները և դարձաւ մօրեղբօրն որոյ անժպիտ դէմքն անհաճոյ հակասատկեր մը կը կազմէր բնութեան հետ որ կարծես համայն ժպիտ էր երջանիկ աղջկան համար։

—Ի՞նչ ունիս, մօրեղբայր, հարցուց նա անձկանօք։

—Ոչինչ, աղջիկս, պատասխանեց ծերունին։

—Մինթէ դէշ լո՞ւր մ'առիր այսօր։

Ծերունին նշան ըրաւ թէ ոչ, և յոգնաբեկ գնաց ինկաւ բազմոցին վրայ։

Մեծ էր Ոսկենազի սրտայուզութիւնն. թէ եւ կը գուշակէր թէ անպատճառ դժբախտութիւն մը պատահած էր իրենց, սակայն ոչ մէկ հնարիւք կարող եղաւ ծերունւոյն բերանէն բառ մը կորզելու։

Գիշերն անցաւ մռայլութեամբ։ Առաւօտուն Գրիգոր արշալուսոյն հետ դուրս ելաւ տնէն, քեռորդւոյն հարցաքննութենէն խոյս տալու համար. և գնաց ըստ դիպուց չորիւն մէջ, մտածելով ու խորհելով։ խեղճ մարդը փրկութեան միջոց չգտնելով նշանուութեան խղումը անհրաժեշտ կը համարէր։ Այլ Ոսկենազ, ի՞նչ պէտի ըլլար այդ լուրն խմանալուն...։

Այս մտածումը ծերու նոյն սիրտը կը փղձկեցնէր եւ աչքերը կը թրջէր։

Ոչ նուազ դառն էր նորատի աղջկան վիճակը, դիտէր թէ մեծ վատագ մը կ'սպառնար իրենց, այլ անծանօթ էր իրեն տեսակն այդ վտանգին, և միշտ կանանց յատուկ յուսահատութեամբ սոսկալի դժբախտութեան մ'ենթակայ կը կարծէր ինքզինքն։ Օրն ի բուն մահոգ էր, որ եւ է գործ մը տեսնելու անկարող մէկ սենեկէն միւսը կ'երթեւեկէր անձկութեամբ, երբեմն կուգէր աղօթել, այլ աղօթքն մոռնալով իւր շրթանց վրայ կ'սկսէր մտածել, ծնրադիր Աստուածածնայ պատկերին առջեւ։

Երբ տուն դարձաւ Գրիգոր, դարձեալ տխուր ու արտում, ճակտին վրայ կնճիռ մ'եւս աւելցած եւ աչերը կարմիր, Ոսկենազ չկրնալով զսպել յուզումը, նորա թեւերուն մէջ նետուեցաւ արտասուօք, ծերունին եւս լացաւ ու այսպէս մնացին մէկ քանի վայրկեան։

—Ոչ, մօրեղբայր, գոչեց ի վերջոյ Ոսկենազ, գժբախտութիւն մը կայ մեր գլխոյն վրայ եւ դու կ'ուզես զայն ինձմէ ծածկել, ոչ, չեմ կարող դիմանալ. կ'աղաչեմ պատմէ ինձ ամէն բան, եթէ ոչ կը մեռնիմ։

Մերուներն անկարող քեռորդւոյն ընդդիմանալու եւ վշտաց բեռան տակ ընկճեալ պատմեց նորա ամէն ինչ, թէեւ փոքր ինչ մեղ ելով Վահանի խօսքերը։

—Այս տեսակ բաներ շատերուն կը պատահի, աղջիկս, ըսաւ, ի՞նչ ընենք, ճակտիդ գիրն այս է եղեր, պէտք չէ յուսահատիլ։

Այլ Ոսկենազ անկարող էր ըմբռնել ծերունւոյն խօսքերը, սիրտը պայթելու ատիճան կը բարախէր, գլուխը կը դառնար, աչերը կը մթագնէին եւ կարծես հազարաւոր մեղուներ կը բզզային ականջներուն մէջ, պռոնակի մը կրթնած կը կենար ծերունւոյն դիմացը, աչերը գետնին յառած, մինչ քունքերուն վրայ կը փայլէին քրտանց խոշոր կայլակներ։ Ցանկարծ ճչէ մ'այդակից, կարծես յայնժամ միայն կարգադեղած էր ըմբռնելու իւր վշտին մեծութիւնն, եւ հեծկլտանօք ի ծունր իյնալով ատիճանամարմնին վրայ թողուց որ ջերմաջերմ արտասուք թանան իւր գակացեալ այտերն։ Ի զուր մօրեղբայրը կը ՛նայր զայն մխիթարել, այդ անխորհ սրտին մէջ՝ ուր առաջին անգամն ըլլալով վիշտն իւր գոռնութիւնքը կը հեղուր, կարելի չէր սիրտանաց անոյշ սպեղանին կաթեցնել։

Մէկ երկու օր անցան այսպէս, Ոսկենազ միշտ կուլար, իւր վարագոյն գէմքը դակացած ու աչերն առած էին. կորուսած էր նա իւր աշխոյժն և բոլորովին տարբեր աղջիկ մը դարձած։

Ծերունւոյն սիրտը կ'արիւնէր զայն այդպէս տեսնելուն և նորա արցունքին մէն մի կայլակը սայրասուր նետի մը պէս կը խայթէր իւր հոգին. այն մէկ քանի օրերուն մէջ հինգ տարուան չափ ծերացած էր, և կ'անիծէր բաղձն որ զինքն անկարող ըրած էր Ոսկենազի երջանկութիւնն սպառնալու։

Ցանկարծ գաղափար մը լուսաւորեց իւր միաքն որպէս ձմեռնային մութ գիշերուան մը մէջ լուսնոյ գեղման ճառագայթ մը կը լուսաւորէ մոլորեալ ուղեւորին քայլերը։

Իւր տուն՝ը ճիշդ պահանջեալ գումարին չափ կ'արժէր, ի՞նչ պիտի ընէր նա տունն անկից վերջը, մէկ հոգւոյ համար մէկ խրցիկը կը բաւէր. մնաց որ Վահան մէկ ամիսէն վճարել կը խոստանար...։

Խեղճ մարդն այնքան բարեմիտ էր որ սոյն թեթեւամիտ երիտասարդը խոստման տէր կը կարծէր։ Շուտով կարգադրեց ամէն ինչ և աշնանային գեղեցիկ առաւօտ մը հարսանիքը կատարուեցաւ։

Ամէն ոք զմայլմամբ կը դիտէր այն երկու նորահաս ու գեղեցիկ ամուսիններն որոց դիմաց վրայ կը փայլէր երանութեան ոսկեղէն ժպիտն։ Այլ ոչ ոք ուշադրութիւն կ'ընէր ալեհեր ծերունւոյ մը, որ եկեղեցւոյ մէկ անկիւնը քաշուած ձեռնամած կ'աղօթէր վասն բարօրութեան մատաղատի ամուսնոյ։ Հէգ Գրիգորն էր այն որ նոցա երկրային երջանկութեան համար բոլոր կրցածն ընդէզ վերջը նաև երկնից օրհնութիւնն կը հայցէր նոցա համար...։

Անցան մէկ երկու օրեր. ծերունին ըստիպուեցաւ իւր տունը թողուլ զայն գնողին և երթալ փոքրիկ սենեակ մը ընակիլ մօտակայ տան մը մէջ։ Ո՛րքան անբացատրելի արտմութեամբ հէգ ծերունին իւր գոյքը փոխադրեց նոր ընակարանին մէջ՝ ուր յայնմհետէ պիտի ապրէր առանձին, հեռի իւր սրտին հատորէն։

Շատ դառն, շատ անտանելի էր միայնութիւնն այդ զգայուն սրտին համար, որ զուրկ ամէն սիրոյ առարկայէ բոլոր գորովը կեդրոնացուցած էր Ոսկենազի վրայ. ինչ որ է արեւը մանկոյ համար, նոյնն էր այդ աղջկան տեսքը ծերունւոյն համար. տեսակ մը ջերմութիւն էր նա որ կեանք կը բուրէր և ուրկից ինքն ալ իւր կեանքը կ'ընդունէր։

Ամէն երեկոյ, անհուն մելancholութեամբ համակեալ կը նստէր բազմոցին անկիւնը, ծխախոտը կը վառէր և կ'սկսէր մտաբերել ինչ որ Ոսկենազ խօսած ու ըրած էր մինչեւ ցայսմ. Նորա մէն մի ժպիտը կորուսեալ երջանկութեան մը պէս կը յիշէր ծերունին, և տեսակ մ'առելութիւն կ'զգար Վահանի դէմ՝ որ յաջոդած էր այդ դանձն իրմէ։

Գիշեր մը չկարենալով դիմանալ կարօտին գնաց Գրիգոր այցելել Ոսկենազի, դժբախտաբար նոր հարսն ու փեսայն ընդունելութիւն կ'ընէին սոյն գիշերը։ մտաւ ծերունին սրահէն ներս, որ լեցուն էր հիւրերով, մեծ բարեւ մը տուաւ ամենուն և գնաց Ոսկենազն համբուրել։ վայելուչ տիկինը չհասկնալով տխրութիւնը հիւրերուն կը վերագրէր միտ և ոչ քեռորդւոյն։

Ամէն անգամ որ գնաց Գրիգոր Վահանի տունն միշտ միեւնոյն կերպիւ ընդունուեցաւ, կամ Ոսկենազ մէկ երկու խօսք կը նէր իրեն հետ կամ ոչ, եթէ ցերեկ երթայ գուրս ելած կ'ըլլայն, եթէ գիշեր՝ հիւր կ'ըլլար։ Վերջապէս խեղճ մարդն ուրոյց բնաւ չերթալ անդ, երբեմն կ'անցներ այն տան առջեւէն ուր իւր հոգւոյն ծաղիկը կը գտնուէր. եւ պատուհանները կը դիտէր Ոսկենազը տեսնելու յուսով։ կ'երթար շրջիկ անասուն ուր կը կարծէր հանդիպիլ նորատի ամուսնոյ, այլ նոքա չէին անարժէր անառաներէ։ կ'երթար յեկեղեցի, այլ նոքա տաղթասէր չէին։ Ցեսահատեցաւ հէքն եւ գոհացաւ միայն քեռորդւոյն լուսանկարը դիտելով ու համբուրելով։

Տարաբաղդ ծերունի՛, որպիսի օձ մը սնացած էր իւր սրտին վրայ, որպիսի ապառաժ սրտի մը վրայ հեղած էր իւր հոգւոյն բոլոր գորովը...։

Այն սատիճան երեսէ ձգած էր նա իւր գործերը որ կատարելապէս աղքատացաւ։ Մէկ կողմն պարտատէրները, միւս կողմէն վիշոը քայքայած էին այն հատատուն չինքն, և խեղճ Գրիգոր կը տառապէր հոգւով ու մարմնով։ Անհուն արհամարհանք մը կը ստէր առ մարդկութիւնն, բարեկամները երեսէ ձգած էր, և ամէն բանէ զզուանք կ'զգար, միայն երբեմն երբեմն ողբալով փոքր ինչ սփոփանք կը գտնէր։

Անցան այսպէս մի քանի ամիսներ, մինչ տակաւ առ տակաւ մոռնուան տեւ հրեշտակն իւր չարագործ թեւերը կը տարածէր ծերունւոյն գոգնոցն գլխոյն վրայ։

Ձմրան վերջերը, օր մը մինչեւ միջօրէ նորա ննջելուն վրայ զարմացած իւր տանուտէր կինն բացաւ նորա սենեկին դուռը և զայն անշիջանելի գտաւ անկողնոյն վրայ. գաղտնալ ձեռքերը սրտին վրայ կը սեղմէին Ոսկենազի մանկութեան մէկ հաւատար և կասպայ շրթերը կը թուէին զայն հանդարտել տակաւին...։

Ոսկենազ թափեց մի քանի կաթիլ (թերեւս անկեղծ) արտասու ի յիշատակ այն անձին որ այնքան սիրած էր զինքն եւ այնքան տառապած իրեն համար։

Ո՜ երանագործութիւն, միթէ երբէք գոյութիւն ունեցած ես աշխարհիս վրայ։

ԱՆԵՑԻՍ

ՆԱԽՆԵԱՑ ԱՌԱԾՆԵՐ

Հին դրչագրերէ ձեռք անցուցած լինելով ազգային առակներ, կը փութամ հրատարակութեան յանձնել զանս, յընթերցանութիւն բանասիրաց։ Այս առակներն անշուշտ կրնան ապացոյց մը լինիլ թէ մենք ալ Եզովբոսի պէս մարդիկ ունեցեր ենք, որոց բարոյալից առակներն թէև չատ մը լեզուներու չեն յայտնած թարգմանուիլը բայց այսու հանդերձ իրենց արժէքն ունին։ Սոյն առակներու շարունակութիւնն կը ղրկենք հետզհետէ և կը յուսանք թէ ուրիշներ ալ պիտի ջանան այսպիսի նշխարներ հրատարակութեան յղել երբ ձեռք անցունեն։

Հ. ԷՔԻՆԵԱՆ

Առիւծ մի սուտ հիւանդացաւ որ ամենայն կենդանիքն ի յինքն ի տես դալին և եկին։ Աղուէսն յիմաց։ Առիւծն չարախօսեց վասն աղուէսին առ առիւծն թէ աղուէսն չէ քեզ հնազանդ, վասն այսորիկ ոչ եկն։ Եւ ահա դալը աղուէսն և դալն գնաց ի դէմ և ասէ թէ աղէկ գիտացիր որ առիւծն չարախօսեց վասն քո առ առիւծն, և ասէ աղուէսն հոգամ զառիւծն։ Իբրեւ եկն ասէ առիւծ ոչ բարի դայս. ասէ աղուէսն թէ միտ դիր որ ասեմ քեզ թէ ընդէ՞ր յուշ եկի։ Եւ պատմեց աղուէսն այսպէս. թէ առ բաղում բըժիշկս եմ գնացել և քո ցաւուն դեղ հարցել։ Այլ դեղ չասացին ցաւուտ քան զայս թէ զառիւծն բռնեն և կենդանութեան և զմորթն հանեն, և տաք տաք զառիւծն պատեն, և փարատի ցաւն և ողջանայ։ Առիւծն ասէ ընդ գազանսն թէ առէք զառիւծն և հանէք զմորթն. և առին քարշէին զմորթն և գոռալը արջն և փուք հանէր և աղուէսն դուզ գալը և ասէր այդ փուքդ ի քո երեսդ։ Եւ այն որ երբ յարբունիս մտնէ նա վասն այլոց չար չխասի։ Եւ հանեին զմորթն և մեռաւ արջն։ Եւ զտանեին աղուէսն ծնկացն գուլպայ զուդեց։

Ցուցանէ թէ մարդ որ ի թագաւորաց տուն մտնէ կամ ի դատաւորաց նա չէ պարտ վասն այլոց չարախաւսել կամ բամբասել կամ մատնել։

* * *

Եկեալ բժշկապետ մի ի քաղաք մի ձենէր և ասէր ընդ մարդիկ թէ խիստ լաւ բժիշկ եմ և ամէն ցաւոց դեղ ունիմ և զհիւանդ ողջ առնեմ։ Այր մի որ կամէր զհէքիմն ծաղր առնել էառ իշու ապի մի և պահեաց ընդ հանդերձն։ Եւ եկեալ ասէ ընդ հէքիմն թէ ո՛վ իմաստուն հէքիմ թէ գալն խաբեալ է իմ իշուկն, կարես իմ իշուն դեղ անել որ ողջանայ։ և հէքիմն ասէ խիստ քաջ, տուր ինձ երկու դահեկան որ տամ քեզ սեւ մորհամ և սպիտակ, և ուժ և ողջանայ։ Եւ այն եցոյց զիշուն ապին և ասէ։ ո՛վ իմաստուն հէքիմ գալն տարեալ է զիմ իշուկն և ապին միայն ունիմ այսմիկ, կարե՞ս դեղ անել։ Եւ ասէ բժիշկն թէ ո՛վ այր ադոր Աստուած կարէ դեղ անել որ ստեղծիչն է։ ես զիարդ կարեմ զիշուն ապին իշ առնել։

* * *

Է գաղան մի ի ծովն և է հրակեր, և երթան որսորդքն և վառեն կրակ և իրենքն թաքչին։ Եւ գազանն առնու զհոտ կրակին և գայ ուտէ իբրեւ հաց և ընկնի թմբրի իբրեւ զարթեալ և որսորդքն սպանանեն զնա։ Ցուցանէ թէ մարդ որ ի մեղքն գնայ որպէս զայն գազանն զհուրն կ'ուտէ և մեռանի ի ձեռն սատանայի որպէս մեռաւ գազանն ի ձեռն որսորդացն։

* * *

Թագաւոր մի ի սուրբ հայր մի ի տես և ի խրատ կերթայր։ Եւ սուրբ հայրն առաջ իմացաւ զգալն թագաւորին։ Զոգաւ մերկացաւ և մերկիկ եղաւ։ Եւ զինչ աքռի տուն կայր զամէն ի չեմն ի մօտ կուտեաց և զմէկ տուն ի դրուց չէմին եդեր և զմէկն ի ներքս և կամ մի ի վերայ թեւին ձգեաց և մէկ ապն ի վերայ ծածուկ մարմնոյն եդեր և զմիսն ի վերայ բերանն և կանգնեցաւ։ Եկն թագաւորն և ետես զսուրբ հայրն այնպէս և զարմացաւ. յետս դարձաւ և գնաց։ Եւ ասին իշխանքն և այլ ճորտերն ընդ թագաւորն թէ ընդէր ոչ առեր խրատ։ Ասէ թագաւորն ով իշխանք թէ մի ամ կեցեր ի ես հանչաք մի չէի խրատուել զի չորս իրս ի յայս պահս խրատուեցայ։ Մեկնութիւն առնէ թագաւորն թէ այն որ մերկացել էր ցուցանէ որ թէ մարդ չատ ապրի թէ քիչ նա մերկիկ պիտի ելանէ։ Եւ ապն որ ի չեմն ի մատ կուտեալ էր նշանակէր զաչխարհիս մեծութիւնն և զդանձն որ իբրեւ զայն ապն է որ հետ աւելին կերթայ և այն որ ապն ի վերայ ծածուկ մարմնոյն եդեալ էր ցուցանէ թէ զքեզ ի պոռնկութենէ պահէ։ Եւ այն որ ապն ի վերայ բերանն դրել, ցուցանէ թէ զքո բերանն ի բամբասելոյ եւ ի մատնելոյ պահէ։

ՕՒՍՈՒՄՆ ԲԱՐՈՅԱԿԱՆԻ

Յօրինեաց

ԵՂՇԷ ՎԱՐԴ. ԱՅՎԱԶԵԱՆ

Նախնական կրթութեան յատկացեալ բարոյականի սոյնօրինակ դասագիրք մը առաջին անգամ ըլլալով ի լոյս կը ծնի այսի, մեծ խնամով և բոլորովին գործնական ծրագրով պատրաստուած. իւր հանրօգուտութեամբն հանդերձ, կը բովանդակէ ընկերային և անհատական պարտուց բոլոր սկզբունքներն, որոց ուսումը կրնայ յոյժ օգտակար ըլլալ դեռատիպի հայ մանկանց բարոյական զարգացման։ Մասնաւորապէս բարոյագէտ և մանկավարժ դասախօսակաց ուշադրութիւնը կը հրաւիրուի սոյն նորատիպ դասագրքին կարեւորութեան վրայ։

Կը գտնուի ամէն գրավաճառաց քով, ի գին 5 դահեկան. կեդրոնատեղին է Դաւթիեան գրատուն, Զաքարիաքեղբայր փողոց, թիւ 26։ 5—20

ՏԵՍԱԿԱՆ ԵՒ ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ ԵՐԿՐԱՉԱՓՈՒԹԵԱՆ

(ՆՈՐ ԳՐՈՒԹԻՒՆ)

Աշխատասիրեաց

ՎԱՀԱՆ Ս. ՀԱՅԱՐԱՊԵՏԱՆ

Հեղինակը-Դիմաց՝ Ժ. ՏԱԼՍԷՄԻ

Սոյն դասագիրքն, որ հանրածանօթ չափագիտաց ոմանց կողմէ գնահատուած է, հետեւողութիւն մ'է հռչակաւոր Ժ. Տալսէմի, որ Ցրանսայի համայն վարժարանաց մէջ մեծ ընդունելութիւն գտած է։

Սոյն երկրաչափութեան մեծագոյն առաւելութիւնք են ո՛չ միայն սահմաններու դիւրիմանալի ճշդութիւնն, այլ մանաւանդ տեսականին հետ գործնականին միացումն։

Կեդրոնատեղին է ՊՕՂԱՌԵԱՆ ԳՐԱՏՈՒՆ Զաքարիաքեղբայր-Եօղուշ, թիւ 36։ Կը վաճառուի նաև բոլոր գրավաճառաց քով ի գին 8 դահեկան։ 2—4

ԱՌ ԾԽՈՂՍ

Ցաճախ կը պատահի որ կուրծքը կը յոգնի ծխախոտի մուխէն եւ շնչափողի խողովակները կը դրգռուին։ Այս պարագային մէջ, լաւագոյն բանն է ՆԻՔՈՍԻԵՏԻ բաղդիկ մը առնուլ մէն մի դանիկէ յետոյ։

Այս հեշտակամ չաքարահատը կը զովացնէ շնչառութիւնը, կը մեղմէ խողովակաց ցաւերն եւ բարերար աղդեցութիւն մ'ի գործ դնէ, որովհետեւ կը պարունակէ ծխախոտին դեղթափը եւ կը ջնջէ անոր վնասակար ազդեցութիւնները։

Նիքոսիտի Բասդիլի տուփերը կը ծախուին ի գին 4 դրուշ։ Կը գտնուին ամէն լաւ դեղատանց մէջ։ Ընդհանուր կեդրոնատեղին է Դեղադրական Մը-թերանոցն, Գալաթիա մեծ փողոց թիւ 35 (Կայարան Թրամուէյից)։

ԺԱՆ ԲԱՅԼԴԻ.— ՄԵԾ ԳՈՐԾԱՐԱՆ ԿՈՂԿԱՐԱՍԵԱՅ, Նոր բաղուած Բերայի Մեծ փողոց, 127, և ի Գալաթ-Գարա, Գալաթայի աշտարակին գիմաց և Եաղջը փողոցին քով, թիւ 657.— ՄԵԾ ՄԸԹԵՐԱՆՈՑ ԿԱՀԿԱՐԱՍԵԱՅ, Նոյն փողոց թիւ 657, 659, 661, 663.— Այն տեսակ ԿԱՐԱՍԻՆԵՐ.— ՇՔԵԼԱՍԵՐՏ ԿԱՐԱՍԻՆԵՐ, ամէն ճոխութեամբ և կատարելութեամբ.— Այն տեսակ ԿԵՐԳԱՍՆԵՐ.— Սրահներու համար ամէն տեսակ օթոցներ, գանգուններ, թիխնաթոներ, ամթոներ.— Այն տեսակ ՄԱՀՃԱԿԱԼՆԵՐ և հազար տեսակ ուրիշ կարասիներ.— ՅԱՆՁՆԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ով կ'ընդունուին, կարճ պայմանաժամի համար.— ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆ, ՎԱՃԵԼԶՈՒԹԻՒՆ, ԱԺԱՆՈՒԹԻՒՆ։

Նամ. Զէֆոթել ԲԱՅԼԴԻ ԵՂԲԱՐՑ վճռաւատան հետ։

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՄԲԷՐԻ

Ատանա իլէ Թարսուս վէ Մէրսինտէ պուլունան վէ պիլ իճապ պուլունտրբլլաճադ օլան սունուգը ասաքերի Շահանէ իչիւն մահալինճէ միւպարեսը մէվգրբի միւնագասայա վազ օլունան էրզադտէն,

Նանը աղիղին պէհէր գբլյեի ճէտիտի գբրդ իքի, տօգուզ,

Տագիգին՝ էլլի տէօրթ, ալթը,

Բէքսիմաթին՝ ալթմըշ սէքիզ, ալթմըշ տէօրթ,

Կիւշթին՝ եիւզ եիրմի, տօգուզ,

Էրզին՝ սէքսէն տէօրթ, եիրմի տէօրթ,

Պուլկուրին՝ գբրդ իքի, տօգուզ,

Տէօրիւմիւշ պուղտային՝ ալթմըշ սէքսէն տէօրթ,

Բուղէնը սատէնին՝ իւշ եիւզ ալթմըշ իքի, եէտի,

Թուղին՝ եիրմի տէօրթ, տօգսան ալթը,

Սօղանին՝ եիրմի տէօրթ, տօքսան ալթը,

Սապօնին՝ եիւզ եէթմիշ տօգուզ, տէօրթ,

ՍՕՀԻԴՐԻՔՈՆ

Ն. ԹԷՈՏՈՐԻՏԷՍ՝ այս պատրաստութիւնն, Մոլորման, անմնացորդ դարմանն մէկ հոտոյ, մորուքի և յօնքերու պակասման համար։ Մազերու կամիին իրեն նմանիլն ապուրիւնամբ, կամ ղրիւնամբ և ուժով, որք յայտնի նշաններն են առողջութեան։

Այս պատրաստութիւն զարմանալի դարման մէկ հնարաւորութեան դիմականգնեցնէ թերին, կը կանգնեցնէ հերաց, մորուքին և ունքերուն անկումն և թափած տեղերուն փոխանէն նոր մազ կը բուսցնէ։

ՏԱՄՆԵԻՀԻՆԳ ՏԱՐՈՒԱՆ ՅԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆ

Ազդուութիւնը ճանչցուած է նշանաւոր բժիշկներէ։ Գործածութիւնն յոյժ դիւրին —օրն անդամ մը լոկ։ Շիշին վրայ պէտք է պահանջել Ն. ԹԷՈՏՈՐԻՏԷՍԻ ստորագրութիւնը։

ԴՈՒՆ ԱՐՈՒԵՍՏԻ

Ընդհանուր կեդրոնատեղի
ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ԴԵՂԱՐԱՆ
244, Բերայի Մեծ փողոց, 244
Կ. ՊՈԼԻՍ

ՍՕՀԻԴՐԻՔՈՆ

ՄԷՀՄԷՏ ՈՒՍՏԱ

ՊՈԼԻՍ, ՊԱՀՃԷ ԳԱԼԻՈՒ
ՆԻՎԱԼ ՊԷՅ ԽԱՆԻ ԴԷՄ ԹԻՒ 9

Թիւրանթանի արքունական գունդն մէջ, իր ուսումն ստացեալ ինքզինքն ամենայն ոյժերովն ինքնագործութեամբ, նոր գիւտ և կատարեալ փորձառութիւն ստացած է իր արհեստին մէջ։

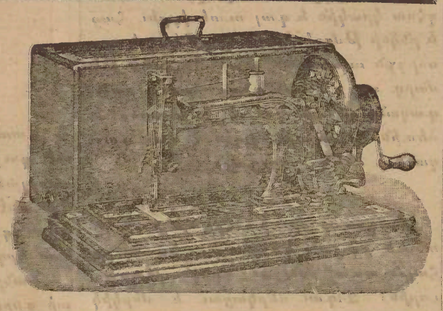

Վերոյգրեալ մեքենային մէջ կը գտնուին ամենն տեսակ ատաղձագործի դիւրին մեքենայներ։ Մէհմէտ Ուստա յանձն կ'առնու իւր փաստնամած մեքենայներէն թ հարիւր դիմաբար նորոգել մինչև ութը տարի։ Իւր վճառածն զատ նիւթ ուրիշ մեքենայներ ալ ծերկայացուն նորոգութեան համար Մէհմէտ Ուստա պատրաստ է խիստ ոչնչի գնով կատարել հարկեղած նորոգութիւնները։

ԼՈՒՍԱՆԿԱՐԶԱՑ ԵՒ ԱՐ ԻԵՈՏԷՍԻ ԱՑ ԻՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ՀՐԱՒԱՐԿԷ

ՏՈՒԲՈՒՐ Տ. ՎԱՆ ՄԱՆՈՒՇԱԳԼԵՆԻ
Զ Ի Բ Լ Ա Գ Ն Ե Ր Ո Ւ Ն Վ Ր Ա Յ

ՉԳՈՒՇՈՆԱԼ ԿԵՂԾԵՐԷՆ

ԴՈՒՇԱՐԱՆԻ ՆՇԱՆ

ԱՐԾԱԹԻ ԺԼԱԹԻՆՕ-ՊՈՒՄԱԻԻՐՈՎ

Գեղրոնատեղի. ԷՏՈՒԱՐ ՄԱՆՈՒ, գեղապահ,
Ընդհանուր գործակատար Թուրքիոյ և Յունաստանի համար,
Հաճանի խան, Գալաթա։ Մշոյր Զարքի մօտ։

Նոյն վճառատան մէջ կը գտնուին լուսանկարութեան ամեն տիպերը։

ԱՊԱՀՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ. ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ
Ի ՀԱՄԱՊՈՒՐԿ

Ընդհանուր գործակատար ՀԵՐՄ. ՀԷԼՊԻՆԿ
Գալաթա, Քարանթինա փողոց, Թիւ 9

ԼԱԹՐԱՆՍԱԹԼԱՆԹԻՔ

ՇԱՀԱՒԻՑ ՊՈՑՄԱՆՆԵՐՈՎ ԿԱՑԱՀՈՎԱՊՐԼ
ՏԻՆՆԵՐ, ԲԷՆՈՒԹՆԵՐ, ԿԱՐԱՍԻՆԵՐ, ՇԱՐԺԱԿԱՆ
ԳՈՒՅՔ ԵՒ ԱՄԵՆ ՏԵՍԱԿ ԱՊԱՌՆԵՔ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԵՔ

ՓԱՓԱՏՕՓՈՒԼՕ ԵՂԲԱՐՑ

Գ. Գ. ՓԱՓԱՏՕՓՈՒԼՕ ԵՂԲԱՐՔ պատուոյն ծանուցանել մեծապատիւ հասարակութեան թէ Լիոնի ամենակարեւոր և լաւագոյն գործարանաց տեւ յարաբերութիւն հաստատած լինելով այսանգամ եւս այլ ապրանքի ընտիր մեծագոյն կերպասներու հաւաքում մը ինչպէս նաեւ Փարիզու վերջին նորաձեւութեան վերաբերող լուսնիւրեր բերել տուած են յոյժ համեստ և լափաւոր գներով։

Ցիկեալ վաճառատունները կը գտնուին ի Բերա-Շուկայ Կ. Պոլսոյ։

Ի Գեղապահի-խան	Թիւ 3. 4.
Ի Փիւրքմիւլէր	» 21.
Սանտալ Պազարէնի դուռը	» 54.
Ի Գալիքաքէրլար պաշը	» 51. 53.
	25—36

Ց. ՄԱՏԹԷՈՍԵԱՆ
ԿԱԶՄԱՏՈՒՆ
Ի ՊԱՆՊՈՒԼ ՀԱՄՈՒՆ

ՏԻՒ. ԱՆՁՐԱՒԱՐ ԵՐԳՈՒՇՈՒ Կ. ՊՈԼԻՍ

Ցոյն կազմատան մէջ կան Եւրոպական նորընտիր և կատարեալագործեալ մեքենայներ որոնցմով կը կազմուին և կը յօրինուին

ՁԵՌԱԳԻՐ ԳՆԵՒՈՒ,

ԳՐՔԵՐ գեղեցիկ և հաստատուն
ՏՈՒՖԱՐՆԵՐ, վճառատեսակներ եւ
ԱՑՑՆՏՄՈՒՆԵՐ, խիստ մաքուր և ընտիր։

Ճանաչողաց դիւրութեան համար կազմատունս ունի իրեն կցորդ վճառատուն մը Թիւ 27 ՖԻՆՏՆԷՐԼԻՔ-ԽՕՃԷՍ, որ ինքնանուն յանձնարարութիւնք և որ կը վճառուին նաեւ գրագրական ամեն տեսակ սիրոյթ, տնական թուղթ, գրիչ, տուփերք, պարսուսակ, գրապանակ եւ եւ։

ՍԻՆԿԷՐԻ

ՃՇՄԱՐԻՏ ԿԱՐԻ ՄԵՔԵՆԱՑԵՐԸ

Կը գտնուին միմիայն ի Գալաթա, Մանդուտ խան թաղ, 90,—ի Կալաթա Կլասնոյ խան, 2,—ի Բերա, Կալաթա Մէրայի դիմաց։

Ժ. ՆԻՔՏԼԻՆԳԵՐ.

Վճարման դիւրութիւն
Զգուշանալ կեղծերէն։

ՖՐԷՏ. ԼԷՕԼԱՆՏ

ՇՈՒԴԵՆԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈՒԴԵՆԱՒՈՒ

Ոչ ապահովագրեալ կը բանի Լիվրպուլի և Ռուսեանի գծէ։

Անուանք	Թանց	Անուանք	Թանց
Ալպերիան	2000	Ֆաֆնեան	3700
Ալպիտիան	2500	Ֆլամեան	3700
Անտալուզիան	2500	Ֆլամեան	3700
Ամերիկեան	2500	Իտերիան	5500
Ասիական	3700	Իսպերիան	5500
Գալվեսթան	6000	Իսպանիան	5500
Գալվեսթան	6000	Լեհական	2200
Գասթիլեան	800	Լիվրպուլեան	2500
Սայնեան	2000	Լիոնան	800
Տուրքոյ	700	Մարոկոյ	700
Էմիրէսի	3700	Բերբերեան	3800
Յաղթական	3700	Վալենսիան	680
Յաղթական	3700	Վիրջինեան	680

Լիվրպուլի շոգենաւը Լիվրպուլէն սաստ հասաւ ընդհանուր վաճառքով։

Ռուսերէնաց համար ամեն դիւրութիւն։

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ

ԷՏՈՒԱՐՏ ԼԱՖՈՆԹԷՆ
Գրասենեակ
Թիւ 34, 36, 38, Փիւշլիք Միւլէք խան, Գալաթիա

Նաւատեսաք, Զարոնայք Ֆրէտ, Լէյանտ և ընկ. Լիվրպուլ
Գրասենեակ
Կ. Պոլիս, Ստամբուլ Զ. Ջոլի Թիւ 1 Փիւշլիք Հաճի Գալաթա Գալաթա

512

ԳՐԱՍԵՆՆԱԿ

Մ. Թիւլգենճեան և ընկերք

Մէհմէտ Ալի բաշա խան, 2. Պոլիս

Սաորագրեալք՝ Մ. ԹԻՒԼԳԵՆՃԵԱՆ եւ կամ, պարտ ունին ծանուցանել թէ հաստատեալ թէ Ընդհանուր Գործակատար անուանուած են Մանհայմի ՌԷԱՍԻՍԻՈՆՆՕ ՄԱՐԻԹԻՄ ԸՆԿԱՆԻԹԵԱՆ։

Compagnie de Ré-Assurances Maritimes de Mannheim

Այս ընկերութիւնն, Պայմանագրութեամբ հաստատեալ կացուցած լինելով ծովային ապահովագրութեանց ուրիշ ընկերութեան մը հետ, ունի ընկերային միացեալ դրամագլուխ մը Փր. 15.000.000
Դրամական շրջարերութեան հանուած 7.500.000
Պահեստի դրամագլուխ 775.000
Պահեստ առանձնական փոխանակելու և չվճարուած ՔԱՌԱՍԻ համար 1.750.000

Ուրեմն, Մանհայմի Ռէասիսիոնն ընկերութիւնն ամեն երաշխաւորութիւն կընծայէ շրջենաւոր, առագաստանաւոր, երկաթաւոր եւ ներծանալ կամ արտաքսանալ ապահովագրութեան համար։

Ընկերութիւնս նաեւ մասնակից է ՀԱՐԺԵՔ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆ Մանիթնեն Union pour l'Assurance de Valeurs

եւ հիմք ընկերութեանց համաբաստիանութեան ներքեւ,

ԿԱՐ 30,500,000 Փրանք

դրամագլուխ մ'ունին, յանձն կառնու ապահովագրել ամեն տեսակ արիւք, արժէքներ, կապոն, պարտատոմս, պահանջագիր եւ, որ միր զրաստի միջոցաւ։

Այդ ընկերակցութեանները կապուած ընկերութեանց ամենայն տարբերութիւն ապահովագրութեան մասնակցութիւն։

Կ. Պոլսոյ համար երաշխաւորեալ է Օսմանական Պանքան։

Ասարեկ ընկերութեան ԴՐԱՄԱՏՆԵՐՑ անունները։

Բարիզ	Գրասենեակ տիրանք ազգ Բաւի
	(Բանկան ելեւ Գանձարի Գանձն և ընկ
Լոնտոն	Ընդհանուր, Ասատրիոյ և Զինուորական Գանձա
	(Ասատրիական միացեալ Գանձա
Համբուրգ	Գերմանական Գանձա
Ամստերտամ	Ամստերտամի Գանձա
Ռոտերտամ	Ռոտերտամի Գանձա
Լիսեթ	Ընդհանուր Գանձա Լիսեթի
Գրենոբլ	Ընդհանուր ընկերութեան լոյսերուս ազգ Գանձարանի
Մանհայմ	Գանձի հանձնական Գանձա
Գենուի	Ս. Գիորգիոյ
Գենուի	Գենուայի Ընդհանուր
Գենուի	(Ամենայնական Գանձա Գենուայի
Բիլբաոյի և Ս. Լուկասիոյի	
Գրենոբլ	Լրագրական Գանձա Տանիմարքայի
Հնեռա	Բան. Լոնդոնի և ընկ
Գիմուանիա	Տր Գասանի Գերոյեա
Գուարդ	Գիւանական Գանձա
Անգլիա	Հարաստատուած գանձի Գանձա Ցուանատանի

Աւելի ընդարձակ տեղեկութեանց համար դիմել Գրասենեակս։ Գործակալ մը ունի գրասենեակս։ Գայանեանի և գնելու յոյժ շահաւէտ։

Գրասենեակ՝ Թիւ 1, Գալաթա, փոքրագոյն Վերիպասի ծովային գործոց գրասենեակին, Սարնիջլը խան, 6, Գալաթա։

Ընդհանուր գրասենեակ
Մ. ԹԻՒԼԳԵՆՃԵԱՆ եւ ԿՈՒ

ՖԻԻՆԱՐՑ

ՇՈՒԴԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈՒԴԵՆԱՒՈՒ

Ոչ ապահովագրեալ կը բանի Լիվրպուլի և Ռուսեանի գծէ։

Անուանք	Թանց	Անուանք	Թանց
Գանգրան	4200	Պիրէա	3000
Ձերս	4000	Սարդ	3000
Օսմանի	4000	Սերբիա	3000
Սեւասդիան	3250	Թրա	3800
Թրա	3250	Լուսիա	800
Մակեդոնա	3250	Գիտնա	800
Մարմարա	3250	Սեռիկ	700

Օրդին ընդունելու նաւասանեան Ռոյ, Օսմանական վերոյգրեալ ընկերութեան ընդունելի չարիքներ։ Լիվրպուլ պիտի ուղարկի։

Մանրամասն ընդունելու նաւասանեան Օգ գրան, ասոյց գիտի 27ին Լիվրպուլէն ասան վերոյգրեալ ընդհանուր վաճառքով։

Դիմել առ Ժ. Թ. ՈՒԻԼՍՈՆ և ԸՆԿ.
Ուրքաշ խան
ՀԷՅՄԷ ՄՈՒ և ԸՆԿ
513 51, Հէյմ Սարդիդ, Լիվրպուլ

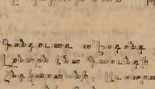

ԵՐԹԵԼԵԿՈՒԹԻՒՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈՒԴԵՆԱՒՈՒ
Ոչ ապահովագրեալ կը բանի Լիվրպուլի և Ռուսեանի գծէ։

ԹՈՎ ՄԱՍ ՈՒԻԼՍՐՆ ՈՐԴԻՒԹ ԵՒ ԸՆԿ.

Անուանք	Թանց	Անուանք	Թանց
Ալպերտ	2,000	Լիսեանդ	1,500
Ալենդ	3,000	Մարսէլիա	4,300
Անդրէ	1,300	Մարսէլիա	2,500
Գասսանդ	3,500	Մարս	2,000
Գասսանդ	2,200	Նեբրոս	2,000
Գասսանդ	2,000	Պերկոս	5,000
Գերմանիա	2,800	Ռուսական	3,000
Գերմանիա	2,500	Սիրիական	1,500
Դանուբ	2,100	Սիրիա	2,000
Դանուբ	2,000	Սարդինիա	1,200
Դանիա	2,700	Տարսոնեան	3,200
Դանիա	3,500	Տարսոնեան	1,700
Էնգլիա	1,800	Փիրաս	2,800
Էնգլիա	2,600	Փիրաս	1,400
Հունգար	2,600	Քրեստոս	3,200
Յունական	800	Օլիմ	3,000
Իտալիա	1,700	Բոսնիա	2,500
Իտալիա	1,600	Լոնդոն	3,500
Կանարիէ	3,500	Պարսկական	1,000
Կանարիէ	2,300	Սարդինիա	2,000
Կոզ	1,800	Սիրիա	2,000
Կոզ	2,200	Սիրիական	4,300
Հանիա		Թրաս	1,200
Հեր	1,000	Ֆ. Ռ. Ֆիլիպ	3,000
Հիսպանիա	3,000	Ֆիլիպ	1,300
Հիսպանիա	1,200	Ֆրանսա	2,800
Ջոն	2,300	Ֆրանսա	3,600
Քէրս	2,000	Ֆրանսա	1,600
Քէրս	2,200	Ֆրանսա	3,000
Լէ	2,000	Ֆրանսա	1,0

Ռուսերէնաց համար ամեն դիւրութիւն։

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ

ՖՐԵՏԵՐԻՔ ՀԻԼՏ ԵՒ ԸՆԿ.
Գրասենեակ
Թիւ 17–18, Փիւշլիք Միւլէք խան Գալաթիա
514

ՔՐԻՍԹՈՖԼԷ ՈՍԿԵՐՁԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Ցիրվարեալ Ամբողջութիւն 1878։

ՄԵԾ ՄՐՑԱՆԱԿ

Որ մի միայն տրուած է Արծաթաձոյլ ոսկերչական գործոց

և ՔՐԻՍԹՈՖԼԷ անունն ամրագրեալ մերկ որաշաւորութիւն Գնորդին համար

ՔՐԻՍԹՈՖԼԷ ՍՊԱՍՔ

ՕԳՈՏԱՆ ՄԵՏԱՂԻ ՎՐԱՑ ԱՐԾԱԹԱՁՈՒՄՈՎ

Առանց հոգ ընելու մեզ դիմելուած գնոյ մասին, որ անշուշտ առնուին յուսութիւնն ընդունելիներու մէջ, մեր պահած ենք մեր արտադրութեանց կատարելութիւնն և հասարակ մնացած ենք մեր սկզբան՝

ԼԱՒԱԳՈՅՆ ԳՈՐԾ ԾԱԽԻ, ԿԱՐԵԼԻ ՍՊԱՍԻՆ ՀԱՄԱ ՌԱՌԱՆ

Գնողին մեր հանդարտ պահելու համար, նամանաւանդ պահած ենք

ՄԵՐ ԱՊՐԱՆՔԱՑ ԼԱՒՈՒԹԻՒՆՆ

ինչպէս որ մեր քառասնամեայ փորձառութիւնն անհրաժեշտ ցոյց տուած է մեզ։

Գնողին համար իւր միակ երաշխաւորութիւն, պէտք է որ ապրանքը վրայ գտնուի գործարանին նշանն և ՔՐԻՍԹՈՖԼԷ անունն ամրագրեալ։

Կ. Պոլսոյ և Թուրքիոյ համար մեր միակ ներկայացուցիչներն են ՊՈՐՏՈՒԻ ՍՊԱՍԱՐՔ, ԻՏՕՆ ՄԱՔՇԻ, 554, Բերայի Մեծ փողոց։ Այս դեպքը կրնան վստահ լինիլ, որպէս կերաշխաւորենք, թէ մեր անուամբ ստորեւ ապրանք չգտնուի ծախելի բոլոր։

ՔՐԻՍԹՈՖԼԷ և ԸՆԿ

ԲԱՆԱԿԱՆ ԱՊՐԱՆՔ՝ առաջին կարգի և զուտ ոսկի, կրելով ՍԻՏՆԼԷՅ ՆՕՌԻԻԼ նշանը։

Կապիտ ՓՈՒԼՈ ստեղծեալ մեքենայով, մեքենաներու հնարքով։
Ինստրոնի թել մեքենայէն հանուած։
Մաշեցնելի արժանի և արդիւն։
Մամիլիէ բնոյ սրբեալ մեքենան։
Զանազան տեսակ ԴԱՐՊՆՈՒԼ առարկայ։
Անգլիական ԹԻՆԼԷՔ տարազներու համար։

ՍԻՏՆԼԷՅ ՆՕՌԻԻԼ եւ ԸՆԿ.
Վաճառական և ընդհանուր գործակալ
ՍԱՆՖՐԱՆՍԻՍԿՈՅԱՆ
Պէյոգլի պէյ խան, Գալաթայի Գալատասարայ, Ն. ՊՈԼԻՍ

Միակ գերազանցեալ
ՄԱԼՈՒՇԻՒՆ ԳԵՂԱՄԱՐԳԵՂՔ
Գունաւոր և գունաւոր լաքեր։
Գնողաց հանդարտ համար մեր գեղամարգեղքն մեր գերազանցութիւնն ակնարկ մը ինքնին ապացուցանէ։

ԲԷԼԱՔԷ ԱՐԾԱԹԵՂԷՆՔ
Ամենայն հարմարագոյն գործիքներ
ԶՕՆ ՆՕՈՒՍԷԼ, ԵՒ ՔԻԳԻՍ
ԱՄԵԼԻՔ, ՍԱՐԱՏՐ և ԶՄԵԼԻՔ
Նոյն վճառատան
ՍԱՐՐԱԼԻ ԼԱՄԱՐՆԵՐ
Նոր կատարելագործութեամբ լիուած, երիւղ լրալով
Վաճառատան յանձնարարեալներ կրնան մեր մասնաւոր գործակալներն ալ դիմել։

ՀԵՐՍԵՆԵԿԱՆ ԾՐԱԳԻԵՓՈՒՆՔ,

ԳԵՂԵՑԿՐՑՈՒՆՔՆԵՐ, ՄԵՐՄՆՈՑ ԳՈՐԾՆԵՐ, ՍԻԿԼ. ՏՕՐԾԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻԵՓՈՒՆՔ, ՍԻԿԼ. ՏՕՐԾԱԿԱՆ

Ընդամենն մը փորձ պիտի համոզէ ամեն Տիկին թէ որչափ գերազանց է այս ուրիշ ամեն հեղանութիւններէ և բաղմաթիւ փոշիներէ։ Բոլորն անգամ գործածելուն ալ որ քանի մը վայրկեան գործ է, պիտի տեսնուի իսկոյն որ երեսը, միրգ, թեները և ձեռուընները պիտի առնուն անոյշ փափկութիւն մը և մարմարիոնի փայլ, հանգերձ շուշանի և վարդի գունով և բուրմամբ։ Սարսի գրգռիչ յատկութիւնները կը հանգարտեցնէ։ Ընդհանուր կրնան մորթի սեւութը, երեսի և ձեռքի ցաները, արևայրքը, և ուրիշ ամեն թուրութիւն և գեղեցկութիւն։ Եւ ասոնք ամեն բանով անկարելի կրնան մատնուիլ թէ արհեստով գեղեցկացուած։

Գնելիք մրցանոցը Լոնտոն է (114 and 116, Southampton Row). Դիմեցէք Բարիզ ու Նիւ Եորք։ Ներկայեցուցիչներու, անոյշ իւղագործներու և անգրաքի գեղագործներու քով։

Կը գտնուի Ն. և Ժ. Դանգրիք եղբարց դրամատան դեղարանն, Բերա, Մեծ փողոց։ Լուսնոն Դարուանա, Անգլիական մեծարանց Սիր քէֆ Ալաղբրամ։ և Իզմիրը Լոզանտէլլա, 433, Բերա Մեծ փողոց։

ՍԱՅՍ

ՇՈՒԴԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
Հաւաքում և Մանրամասն դիմումներ

Անուանք	Թանց	Անուանք	Թանց
Գանգրան	4200	Սիրիա	3000
Ձերս	4000	Սարդ	3000
Օսմանի	4000	Սերբիա	3000
Սեւասդիան	3250	Թրա	3800
Թրա	3250	Լուսիա	800
Մակեդոնա	3250	Գիտնա	800
Մարմարա	3250	Սեռիկ	700

Օրդին ընդունելը նաւասանեան Ռոյ, Օսմանական վերոյգրեալ ընկերութեան ընդունելի չարիքներ։ Լիվրպուլ պիտի ուղարկի։

Մանրամասն ընդունելու նաւասանեան Օգ գրան, ասոյց գիտի 27ին Լիվրպուլէն ասան վերոյգրեալ ընդհանուր վաճառքով։

Դիմել առ Ժ. Թ. ՈՒԻԼՍՈՆ և ԸՆԿ.
Ուրքաշ խան
ՀԷՅՄԷ ՄՈՒ և ԸՆԿ
513 51, Հէյմ Սարդիդ, Լիվրպուլ

ԲԱՐԵԱՑԱՆԻ

ՇՈՒԴԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
Հաւաքում, Մանրամասն և Օրեցոյ գրաստներ

Անուանք	Թանց	Նաւատեսակ
Ալ-Գերեան	3,000	Գոլ
Ալարան	2,500	Ռոմէրս
Լիսիան	2,500	Գրուիլլանդ
Լիսիան	2,500	Ալ-Գերեան
Մարսէլիա	2,500	Ռոմիլ
Մարսէլիա	2,500	Մարսէլիա
Բոսֆորոս	2,500	Ֆրանսիական

Ընկերութիւնն որքիւսոր գներով վճառք կընդունի Եւրոպական երկիրներու և Ամերիկայի համար։

Ամեն դիւրութիւն և հանգստութիւն կը տարի ուզուրաց։

Դիմել առ Դ. ԴԱՆԻԷԼ ՈՒՍԱՐ ԵՒ ԸՆԿ.
513 Գրասենեակ

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՈՒԵԱՆ
Ն. ԲԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.
Մարսելիայի և Բիլլի գծու հանրագրեալ գրաստներ
Ոչ ապահովագրեալ և ապահովագրեալ
Նաւարդեալի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար
Դիմել առ գործակատար
ԹԻՆՈՒԹԷ ՐՐՕՍԻ
Թիւ 17–18 Փիւշլիք Միւլէք
514 Մահմանէ փողոց, Թիւ 14
Գրասենեակի Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ
ՏՕՂԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԲԱՐԵՒԵԼՔ ԼՈՒՍԳՐ.

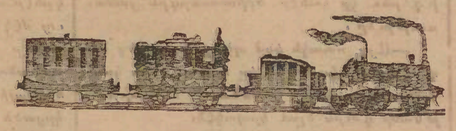

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

ԵՐԹԵԼԵԿՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴ ՄԷՋ Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԵՒ ՓԻԻՋԻՒՓ—ՋԷՔՄԷՃԷԻ

Սկսեալ ի 1 Հոկտեմբեր (Ն. Տ.) 1886, մինչեւ ցնոր տնօրինութիւն

Կ. ՊՈԼՍԷՆ ՓԻԻՋԻՒՓ—ՋԷՔՄԷՃԷ

ԹՈՒՌՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱՔՄԱՌՈՑ

	4	6	8	2	10	12	14	16	18	20	22	24	26	28	30	32	34	36	38	40	42	44
	Առաւօտ												Իրիկուն									
	ժ.	ր.	ժ.	ր.	ժ.	ր.	ժ.	ր.	ժ.	ր.	ժ.	ր.	ժ.	ր.	ժ.	ր.	ժ.	ր.	ժ.	ր.	ժ.	ր.
Կ. Պոլիս	6 15	6 44	7 12	7 43	8 9	8 40	9 79	9 44	10 20	10 48	11 22	11 50	4 30	2 1	2 54	3 41	4 9	4 42	5 11	5 39	5 55	6 37
Գումրգ—գեղ	6 24	6 37	7 22	7 55	8 18	8 49	9 19	9 53	10 29	10 57	11 31	11 59	1 34	2 10	3 3	3 50	4 18	4 51	5 20	5 48	6 4	6 46
Գեղեցիկ գեղ	6 28	6 37	7 26			8 53	9 23		10 33	11 1	11 35	12 3	1 43	2 14	3 7	3 54	4 22	4 55	5 24	5 52		6 50
Տարուա գեղ																						
Սամանթիա	6 31	7 3	7 32			8 59	9 29		10 39	11 7	11 41	12 9	1 49	2 20	3 19	4	4 28	5 1	5 30	5 58		6 56
Գեղեցիկ—գեղ	6 38	7 7	7 38	8 5	8 26	9 4	9 32	10 1	10 43	11 10	11 45	12 12	1 52	2 24	3 17	4 4	4 31	5 6	5 33	6 1	6 13	7 1
Գարգարիւզ	7 49	7 49	7 50	8 49		9 16			10 55		11 53			2 16	3 28	4 16		5 18			6 25	7 12
Կ. Պոլիս		7 28	7 59	8 31		9 25			11 4		12 8			2 43		4 25		5 27			6 33	
Գեղեցիկ գեղ				8 40							12 16										6 43	

ՓԻԻՋԻՒՓ—ՋԷՔՄԷՃԷԻՆ Կ. ՊՈԼԻՍ

ԹՈՒՌՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱՔՄԱՌՈՑ

	3	5	7	9	11	13	15	17	19	21	23	25	27	29	31	33	35	37	39	41	43	1
	Առաւօտ												Իրիկուն									
	ժ.	ր.	ժ.	ր.	ժ.	ր.	ժ.	ր.	ժ.	ր.	ժ.	ր.	ժ.	ր.	ժ.	ր.	ժ.	ր.	ժ.	ր.	ժ.	ր.
Գեղեցիկ գեղ		6 33																				
Կ. Պոլիս		6 44		7 41		8 40		9 39			11 21			1 52								
Գարգարիւզ	6 25	6 54	7 27	7 51		8 50		9 49			11 51			2 21		2 54			4 42		5 50		6 25
Գեղեցիկ—գեղ	6 38	7 6	7 39	8 3	8 34	9 4	9 38	10 4	10 14	11 16	11 44		1 24	2 23	2 48	3 16	4 3	4 36	5 5	5 38	6 12	6 31	6 49
Սամանթիա	6 42	7 10	7 43	8 7	8 38	9 8	9 42		10 18	11 20	11 48		1 28	2 27	2 52	3 20	4 7	4 40	5 9		6 46	6 35	7 8
Գեղեցիկ—գեղ	6 48	7 16	7 49	8 13	8 44	9 14	9 48		10 23	11 26	11 54		1 34	2 33	2 58	3 26	4 13	4 46	5 15		6 22	6 41	
Գումրգ—գրու	6 52	7 2	7 33	8 17	8 48	9 18	9 52	10 10	10 28	11 30	11 58		1 38	2 37	3	3 39	4 17	4 50	5 19	5 47	6 26	6 45	7 12
Կ. Պոլիս	7		7 38	8	8 23	8 56	9 26	10	10 48	10 36	11 38	12 6	1 46	2 45	3 10	3 58	4 25	4 58	5 27	5 55	6 34	6 53	7 20

Գրասենեակի անխարիկ ընդունելին ամեն կառաքերի մէջ, իսկ մեծ ծրարք Պոլսէն Մաքրի գիւղ կամ աւելի հեռի կայարանաց մէջ բանալ կառաքերց մէջ փոխ Թիւ 1 և 2 կառաքուներէն ուղղի Ա. Բ. և Գ. կարգի վագոններ. մինչ կառաքուներէն ուղղի մնան Բ. և Գ. կարգի վագոններ։